

PRO THESI

DE CLERICO AD ORDINES SACROS INITIANDO

ARGUMENTA

Ex opere cui titulus : PRAXIS CONFESSARIORUM Ed. I.*

EXCERPTA

AUCTORE

AEMILIO BERARDI PAROCHO

ET EXAMINATORE PRO-SYNODALI

FAVENTIAE

EX TYPOGRAPHIA NOVELLI.

ANNO MDCCCLXXXVIII.

ROMAE

IMP. DE PROPAGANDA FIDE.

NEW YORK

BENZIGER BROS. P. O. BOX 2377.

Cum permissu auctoritatis ecclesiasticae.

EIUSDEM AUCTORIS

DE RECIDIVIS ET OCCASIONARIIS (Edit. IV. revisa et aucta)

L' UOMO APOSTOLICO PROVVEDUTO

DE SOLLICITATIONE

DE SOLLICITATIONE IN COMPENDIUM etc.

DE DIRECTIONE ANIMARUM PIARUM ET DE CONFESSARIO
MONIALIUM

CASUS CONSCIENTIAE

AD LIBELLUM ANONYMUM, cui titulus *De Clerico proxime sacris Ordinibus initiando animadversiones nonnullae*, Aemilii Berardi responsio.

MANUALE DELLE VERGINI

SUB PRABLO

PRAXIS CONFESSARIORUM (Edit. II. emendata et valde aucta)

EXAMEN CONFESSARII ET PAROCHI, (seu *Compendium Theologiae moralis et pastoralis*)

DE PAROCHO

PRO THESI

DE CLERICO AD ORDINES SACROS INITIANDO

ARGUMENTA

Ex opere cui titulus : PRAXIS CONFESSARIORUM Ed. I.

EXCERPTA

AUCTORE

AEMILIO BERARDI PAROCHO

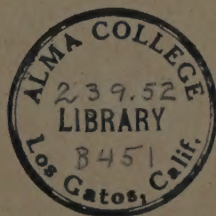
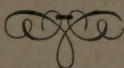
ET EXAMINATORE PRO-SYNODALI

Property of

CLgA

Please return to

Graduate Theological
Union Library

FAVENTIAE

EX TYPOGRAPHIA NOVELLI AN. MDCCCLXXXVIII.

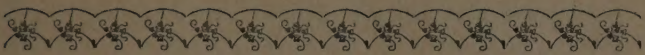
Cum permissu auctoritatis ecclesiasticae.

57871

~~~~~  
Iura quae a lege sunt Auctor sibi reservat.  
~~~~~


10 14387
A. G.
10 14387
10 14387
10 14387

ARGUMENTUM I.

Lex Ecclesiae, quae sub gravi obliget ordinandum ad abstinendum a sacrorum ordinum susceptione (nec sufficere confessionem) in casu alicuius pravi habitus occulti, tempore S. Ligorii tamquam certa et indubitata minime habebatur.

(Praxis n. 1195-1204. Vide opusc. ad libell. anonym. n. XIV. pag. 13).

Patet 1. Ex Iordaninio; 2. Ex Benedicto XIV; 3. Ex persuasione tunc communi; 4. Ex S. Ligorio ipso.

I. Sententia Iordaninii.

Iordaninius, nempe probatissimus auctor operis *Istruzione per i novelli confessori*, quem Benedictus XIV, agens et ipse de hoc casu *De Syn. XI. II. 17.*, laudavit, (*Part. II. C. III.*) absolute dixit, nullam extare Ecclesiae legem, quae receptionem subdiaconatus clerico in materia sexti habituato vetet. Nihil etiam obstare a parte legis naturalis, si mala consuetudo sit in gradu ita remisso, ut clericus de sua emendatione sperare possit; secus vero si de habitu valde antiquo aut valde intenso ageretur. En sua verba: « Imprimis distinguendum esse censemur inter
« consilium et praeceptum. Quoad consilium, dicimus quod confessorius clerico ordinem sacrum recipere volenti valde opportunè verba faciet de excellenti castitate quae exigeretur...
« Personis, quae vulnera recentia atque (ut ita dicam) adhuc
« aperta habent, et quamvis coeperint producere aliquem fructum

« poenitentiae, hic tamen adhuc acerbus est; neque solum ceci-
 « derunt, sed de praesenti cadunt, quamvis etiam assurgant:
 « laudabilis prudentia est insinuare ut ad sacros ordines non
 « accedant, antequam magis stabilem emendationem ostende-
 « rint. Sed quod hic quaeritur est, an hodie clerico in gravi-
 « bus impudicitiae peccatis habituato, vetandum sit omnino ne
 « sacros ordines suscipiat, eique renuenti absolutio possit aut
 « debeat denegari? Nos respondemus, antiquitus quidem id
 « vetitum fuisse; sed hodie *nullam extare legem directam,*
 « *nec divinam nec humanam, quae ordinum susceptionem ve-*
 « *tet*, ea praecise de causa quod aliquis sit habituatus in impu-
 « dicitia, aut alio occulto peccato, excepto homicidio (propter
 « irregularitatem). Dubium itaque restringitur ad legem natu-
 « ralem...; et nobis videtur esse distinguendum. Si ordinandus
 « sincere credit se posse, ope gratiae divinae propriaeque coo-
 « perationis, in posterum se emendare a malo habitu et ca-
 « stitatem servare, simulque hic et nunc sinceram habeat
 « voluntatem adhibendi media opportuna: tunc potest ordines
 « recipere, nec confessarius illum impedire potest..... Si e-
 « contra non credat se posse castitatem servare; tunc dicimus,
 « licentiam de ordine suscipiendo ei dari non posse; eique vo-
 « lenti nihilominus ordinem recipere, absolutionem, tamquam
 « indigno et indisposito, esse denegandam ». Ad determinandum
 autem quando dicta spes emendationis adsit vel non adsit, dicit
 adhibendam esse regulam S. Poenitentiariae, quae (ut ipse ait)
 a voto castitatis dispensat *quando habitus sit valde antiquus*
aut valde intensus; non vero si persona sat facile se emendare
 et votum suum servare possit.

II. Sententia Benedicti XIV.

Benedictus XIV. (l. c.) sequenti modo se expressit: « Casus
 « igitur qui in controversiam adduci potest, is est, quo poeni-
 « tens eo usque in peccatis habituatus ad sacros ordines pro-
 « moveri intendat, simulque talia contriti cordis indicia prae-
 « seferat, ut confessarius illius conversionem sinceram merito
 « existimare valeat, atque confidere, eum non amplius rela-
 « psurum esse in antiqua peccata, quorum consuetudine invo-
 « lutus fuit: in his enim circumstantiis quaeritur, an, sicut
 « confessarius absolutionem illi statim conferret, si sacrum
 « ordinem suscepturus non esset, ita possit ac debeat id ipsum
 « facere, cum sciat, eundem in limine esse suscipiendi sacram

« ordinationem : an vero propter reverentiam ordini debitam ,
 « et propter periculum , ne forte in priora peccata post Ordi-
 « nationem relabens , graviores et magis abominabiles Divi-
 « nae Maiesitati offensas inferat ; aliquid amplius a poenitente
 « exigere debeat , quod extra casum proximae illius ordinatio-
 « nis minime exigeret : illius nempe absolutionem differre , et
 « nova ab eo petere experimenta , quibus veram atque since-
 « ram conversionem suam magis magisque ostendat ? Profecto
 « negari nequit , huiusmodi poenitentis spiritualem directorem
 « ancipiti nimirum cura in hac facti specie distrahendum fore :
 « NULLAM VERO SUPPETERE GENERALEM REGULAM , QUAE IN HUIUSMODI
 « CASIBUS INDISTINCTE AB EO ADHIBERI VALEAT. QUARE NON ALIUD
 « CONSILIUM EIDEM PRAEBERI POSSE CENSEMUS , QUAM UT OMNIA PER-
 « SONAE , RERUM ET CASUUM ADIUNCTA DILIGENTER INSPICIAT ET MA-
 « TURE PERPENDAT ; meminerit etiam , sibi non modo iudicis , sed
 « etiam medici partes impositas esse ; medici autem officium
 « esse , eam curam aegroto adhibere , eaque ipsi praescribere
 « remedia , quae credit illius saluti magis opportuna et profi-
 « cua fore : quemadmodum scite ad rem nostram animadvertit
 « Card. de Lugo de *Sacr. Poen.* XIV. X. n. 167. praecipue
 « vero n. 171. Denique Divini luminis opem enixis precibus
 « imploret , ut illius ductum sequens , neque seipsum prodatur ,
 « neque poenitentem suum , cui *aliquando* absolutionis dilatio
 « salubrior esse potest , quam properata eiusdem concessio ,
 « non exactis prius novis experimentis super illius conversionis
 « firmitate ».

Peto: Si iam certa et indubitata lex positiva adesset de ab-
 stiueno sub gravi ab accessu ad sacram ordinationem , et conse-
 quenter de obligatione negandi absolutionem volentibus ad illam
 accedere ; nunquid Summus Pontifex hoc modo loqui debuisset ?
 Si talis lex adesset , cur nulla generalis regula suppetere ? Cur
 confessarius ancipiti nimirum cura distrahendus foret ? Cur omnia
 personae , rerum et casuum adiuncta diligenter inspicere , et
 mature perpendere deberet ? Nonne de re plana et expedita a-
 geretur ? Concludendum est itaque quod Benedictus XIV prae-
 tensam legem tali loquendi modo prorsus exclusit.

Il Monitore (III. II. 145) dicit : « Ci sembra però non doverci
 « allontanare dalla dottrina di S. Alfonso , la quale può dirsi
 « l'odierna e l'antica legge della Chiesa sempre costante ». Et
 post paucas lineas subiungit : « Benedetto XIV , dopo aver
 « riferita la sentenza.... di S. Alfonso , lascia quasi indecisa la
 « questione , dicendo non potersi assegnare una regola certa in

« tal materia; propende però per l'opinione di S. Alfonso ». Sed, si doctrina S. Alphonsi cum lege Ecclesiae identificatur, ecur Summus Pontifex erga illam inclinavit solum? Agiturne de lege clara et constantissima, quam Papa etiam ignoraverit? Ecur Pontifex dixit, regulam certam dari non posse, et quaestionem indecisam reliquit? Ecur sententia adeo certa, imo constantissima Ecclesiae lex, a *Monitore* simpliciter appellatur opinio?

Cl. Ciolli (*Direttorio* pag. 415) dicit: « Benedetto XIV..... « termina non solo col mostrarsi visibilmente del parere di S. « Alfonso, che egli chiama *prudens auctor*; e di cui riporta « alla lettera la dottrina quanto al negare l'assoluzione all'or- « dinando non ben provato; ma col dire apertamente che a un « tale ordinando la si deve *sine ulla dubitatione* differire, e « che, sebbene non voglia egli definire se ciò debba farsi anche « nel caso di una straordinaria compunzione, come alcuni vo- « gliono, pur tuttavia si vede bene che inclina da quella parte ».

Respondeo. Recolendum quod Benedictus XIV, antequam ad casum sub controversia positum responderet ut supra, exposuit opinionem tum Iordaninii tum S. Ligorii; et, quoad consilium procurandi ut poenitens, si fieri possit, ordinationem differat, laudat S. Ligorium, dicens: « Interim tamen prudens auctor « confessorio suadere non omittit, ut poenitentem, quantum- « vis ita compunctum, inducere studeat ad aliquam temporis « moram interponendam etc. ». Casus quippe dari posse, in quibus confessorius ex officio medici poenitenti, etiam disposito, absolutionem differre valeat, imo debeat, admittit ex doctrina communi (duce De Lugo) ipse Benedictus, ut supra vidimus; et ideo nil mirum si hac in parte et hoc sensu S. Ligorium de prudentia laudaverit. Sed exinde non sequitur quod eius doctrinam in aliis quoque punctis admiserit: imo, ut supra vidimus, inter utriusque doctrinam differentia substantialis intercedit (positivam enim Ecclesiae legem S. Ligorius admittit et Benedictus XIV. excludit); unde quid dicendum sit de propositione cl. Ciollii: *Termina col mostrarsi visibilmente del parere di S. Alfonso*, lectori iudicium. Caeterum, si Benedictus dixit de S. Ligorio *prudens auctor*; Iordaninio etiam laudem tribuit dicendo: « Prodiit hic Romae liber inscriptus *Istruzione* etc., « cuius auctor satis peritus et in administratione sacramenti « poenitentiae apprime versatus etc. ».

Sed quandonam Benedictus XIV dixit, ordinando differentiam esse absolutionem *sine ulla dubitatione*? Profecto nec de

illo de quo S. Ligorius verba fecerat, nec de quocumque alio ad absolutionem disposito, Pontifex id dixit; sed solum de ordinando sive prorsus indisposito sive dubie disposito. Reapse Benedictus, immediate ante verba a me supra citata, dixit: « *Si incerta aut suspecta sit illius poenitentia, quem constat habere, ut post confessionem peractam, primo quoque tempore, ad sacrum ordinem suscipiendum progrediatur; sine ulla dubitatione dicendum est, huic differendam esse absolutionem, donec certiora praebeat conversionis suae argumenta; nec enim aliter fidelis et prudens confessarius erga huiusmodi poenitentem se gerere debuisset, etiam remota illius cogitatione ordinationis circumstantia* ». Haec igitur verba non referuntur ad casum nostrum, in quo supponitur, poenitentem ad sacramentum poenitentiae iam esse dispositum.

Si petas an Benedictus XIV, qui, ut vidimus, S. Ligorii sententiae non subscripsit, Iordaninii sententiam tenuerit; respondeo: neutram tenuisse, sed longe magis ad Iordaninium quam ad S. Ligorium accessisse. Non recognoscendo praedictam legem positivam, a S. Ligorio substantialiter recessit; censuit autem, confessarium considerare debere non solum ius naturale suumque officium iudicis (ut sensit Iordanini); sed etiam officium medici, quod confessarius ipse exercere debet (de quo Iordanini siluit).

Quoad ius naturale et officium iudicis, dixit, confessarium considerare debere circumstantias, nempe (si bene interpretor), non solum gradum intensitatis ipsius habitus pravi (sicut, faciendo regulam generalem, sentiebat Iordanini), sed etiam (supposito gradu intensiori) maiorem vel minorem poenitentis compunctionem; maiorem vel minorem consuetudinem adhibendi media emendationis; maiorem vel minorem spem quod facilius emendaretur in saeculo: maiorem vel minorem utilitatem, quam, propter bonas quas habeat qualitates, praebere poterit Ecclesiae; maiorem vel minorem Ecclesiae ipsius necessitatem; praecipue autem 1. an iam sit ligatus et agatur de diaconatu vel presbyteratu; an vero sit adhuc liber et agatur de subdiaconatu; 2. an verisimile adsit periculum ne ex peccatore occulto scandalosus evasurus sit.

Quoad autem officium medici, censuit Pontifex applicandam esse regulam generalem Card. De Lugo, qui (De Poen. XIV. 171) dicit: « Cum ergo confessarius iudicat expedire dilationem absolutionis ad hoc ut poenitens reddatur magis cautus et

« confirmetur in proposito non peccandi, nec ita facile postea
 « relabatur, potest certe, et debet aliquando ut medicus hoc
 « remedium poenitenti adhibere ».

Denique si confessarius, sive ex officio iudicis sive ex officio
 medici, existimet absolutionem esse differendam, et ordinan-
 dum ab actuali susceptione ordinis esse arcendum; obstat autem
 periculum infamiae, eo quod ordinandus in domo exercitiorum
 iam versetur; tunc Pontifex dicit: « Necesse erit huiusmodi
 « ordinando (*supponit quod agatur de subdiaconatu*) ante
 « oculos ponere, non modo aeternam salutem quovis humano
 « respectu potiore esse debere; verum etiam nihil infamiae in
 « eo esse, si quis dicat et fateatur se velle maturius cogitare
 « de ineundo eiusmodi vitae instituto, quod graviora secum
 « fert onera, quodque semel susceptum, per omnem vitam
 « necessario servandum erit ».

III. *Communis persuasio tempore S. Ligorii.*

« Communis persuasio erat quod clericus, dispositus ad
 « sacramentum poenitentiae, ad sacramentum ordinis quoque
 « dispositus esset ». Ita Tannoia celeberrimus S. Alphonsi bio-
 graphus (*Vita di S. Alf. II. 38*).

IV. *Sententia ipsius S. Ligorii.*

Antequam celebrem dissertationem insertam Theol. mor. (*L. VI. n. 63*) in lucem edidisset, S. Ligorius in adnot. ad Busem-
 baum (Tr. I. C. 2. not. 3. col. 598 v. *Quaeres hic tertio*) scri-
 psit : « An possit absolvi ordinandus, qui habitum contraxit
 « lasciviae, et statim post poenitentiam sine experientia conti-
 « nentiae velit subdiaconatum suscipere? Negat Habert.... Sed
 « verius dicendum..... hodie nullam extare legem vetantem ad
 « ordinem promoveri poenitentes, sine praeiudicatae vitae ex-
 « perimento ».

Conclusio huius primi argumenti.

Sic itaque luce meridiana clarius patet, quod lex Ecclesiae,
 quae sub gravi obliget ordinandum ad abstinendum a sacrorum
 ordinum susceptione (nec sufficere confessionem) in casu alicuius
 pravi habitus occulti, tempore S. Ligorii tanquam certa et
 indubitata minime habebatur.

ARGUMENTUM II.

Plures auctores primi subsellii etiam post tempora S. Ligorii, de praedictae legis existentia ad minus dubitarunt.

(Praxis n. 1205-1213. Vide opusculum ad libell. anonym. n. XV. pag. 15).

Scavini pro casu valde practico, quo clericus in domo exercitiorum iam versetur, rigide quidem loquitur; sed, si eius verba accurate perpendantur, S. Alphonsi sententiam totaliter sequi non videtur. En quomodo (I. 659) se exprimit: « Quid
« si clericus affirmet se ab ordine sacro abstinere non posse
« sine gravi scandalo, vel infamia; quia iam probatus, iam domo
« receptus ad exercitia spiritualia, et instat dies ordinationis.
« et iam omnia parata sunt? Si non viderem signa extraordi-
« naria (nota quod hic dicit simpliciter *extraordinaria*), non
« absolverem; nam nulla infamia, scandalum nullum, si dicat
« se velle maturius de tanto statu perpetuo eligendo (*hinc
« videtur quod loquatur de solo subdiaconatu*) cogitare. Si
« non vult acquiescere, ipse videat coram Domino, si nihilo-
« minus possit tuto accedere, perfecte in eo casu contritus ». At vero, ego dico, si notissima et certissima adesset lex, quae vetet sub gravi huiusmodi ordinandis susceptionem ordinis, quomodo clericus iste, qui (periculo scandali et infamiae minime excusatus) hic et nunc peccatum mortale committere vellet, videre posset coram Domino si nihilominus, intuitu contritionis perfectae, ad ordinem accedere valeret? Sic itaque Scavini huiusmodi legem non adesse supponere videtur.

De Varceno (V. n. 5) faciens quaestionem eandem sola signa simpliciter extraordinaria exigit; et notandum quod hic auctor de signis extraordinario modo extraordinariis, qui a S. Ligorio exiguntur, nullibi (quod sciam) verba facit.

Gury sententiae S. Ligorii alicubi quidem subscribit simpliciter, sed alibi subscribit cum dubitatione, et in ultimis editionibus (quae cum Ballerinii notis prodierunt) nullo modo subscribit. Enimvero in Casibus conse. (II. n. 37) dicit: « An
« habituatus in vitio turpi ad ordines sacros admitti possit,
« si emendationem seriam promittat, et an absolvi possit, si
« accedere paratus sit? Negandum videtur ex sententia S. Li-
« gorii. Non sufficit enim etc. Attamen nonnulli apud eundem
« S. Alphonsium putant, huiusmodi candidatum absolvi posse,

« *si seriam emendationem promittat* ». Nonne heic Gury subscribit quidem S. Ligorio, sed cum dubitatione?

In dictis autem ultimis editionibus (II. n. 718) en quomodo se exprimit: « An sit concedenda absolutio clerico habituato
« in turpi vitio occulto, qui ad ordines sacros ascendere velit,
« sine praevio continentiae experimento? Resp. Negative *re-*
« *spondet S. Ligorius*, licet sincere sit conversus ad Dominum,
« et ideo possit statim absolvi. *Ex eius igitur sententia* sacrum
« ordinem suscipere non poterit, nisi aliquandiu operam de-
« derit ad pravam habitum extirpandum. Si vero persistat sa-
« crum ordinem suscipere, *S. Ligorius non censet* dispositum
« ad absolutionem, quia legem Ecclesiae violat in re gravi.
« *Excipit* tantummodo casum, in quo Deus donet poenitenti
« extraordinariam compunctionis gratiam, quae eum reddat
« adeo probatum, ut ipse statim possit sacrum ordinem susci-
« pere, quin temporis experientia comprobetur. *Alii tamen in*
« *tota ista quaestione apud eundem S. Ligorium aliter sen-*
« *tiunt* ». Nunquid in textu isto Gury adhaesit S. Ligorio ullo
modo? Nonne potius heic inspicitur quod studiose procuravit
ostendere, se in hoc puncto nihil habere commune cum S.
Ligorio?

Imo notandum quod Gury tali loquendi modo apertissime
palam fecit, existentiam legis quae obliget ordinandum ad dif-
ferendam ordinis susceptionem, sibi esse ad minus valde du-
biam; et proinde se sentire modo diverso a S. Ligorio, qui talem
legem adeo certam esse existimabat, ut contrariam opinionem
(*in epist. ad suos alumnos 8 Aug. 1754*) improbabilissimam
vocaverit.

Sed progrediamur ad magis illustrem, imo prae omnibus
aliis celeberrimum, aetatis nostrae theologum; nempe Balle-
rini. Ut tamen clarius intelligi possit quid senserit Ballerini,
oportet prius ut textus Card. De Lugo, quem ille ad sensum
sed nimia brevitate refert, hic transcribatur.

« Novitius quidam (ita De Lugo Resp. Moral. I. xxviii) in
« religione observante et perfecta, patiebatur frequentes la-
« psus carnis voluntarios, quos confessario in confessione ma-
« nifestabat, et postea saepius reincidebat. Confessarius itaque,
« iudicans eum non esse aptum religioni..., suadebat frequenter
« ut ad saeculum rediret, vel superiori fragilitatem suam extra
« confessionem aperiret; imo ad id tandem poenitentem obligare
« tentavit, significans, se deinceps, nisi obediret, absolutionem
« ei negaturum. Quaesitum fuit, an confessarius iure id facere

« potuerit, an vero suae potestatis limites fuerit transgressus?

« Suppono, confessarium, quamvis ipse sit etiam praelatus
 « novitii, et ad quem ex officio spectet novitios inutiles, ine-
 « ptos vel noxios dimittere, non posse id facere ullo modo ex
 « notitia quam in confessione habuit....

« Hoc supposito, dubium esse potest, an, licet confessarius
 « non possit uti notitia confessionis ad dimittendum novitium...,
 « possit tamen novitium cogere ad manifestandam extra sacra-
 « mentum suam inhabilitatem: vel certe, ut ipse sponte sua
 « redeat ad saeculum? Et quidem, in genere loquendo, regula
 « generalis est, tunc solum posse confessarium novitio negare
 « absolutionem, quando videt, illum non esse sufficienter dispo-
 « situm, v. g., quia non vult relinquere occasionem proximam
 « peccati gravis, quam ipse sine gravi detrimento relinquere
 « potest; vel quia religionem iniuste deceperit in re gravi, et
 « nolit fraudem tollere: vel propter similes rationes.

« An vero eiusmodi causae de facto interveniant, ob quas
 « negari possit et debeat absolutio, pendet ex circumstantiis,
 « ex quarum notitia confessarius debet id prudenter iudicare:
 « nec frequenter fortasse casus ita continget, ut ob meram pec-
 « candi frequentiam debeat sub peccato gravi novitius se extra
 « confessionem prodere, ut a religione dimittatur; nec rationes,
 « quas confessarius ille afferebat, id verisimiliter probabant.

« Primo enim arguebat *ex obligatione relinquendi occasio-*
 « *nem proximam peccati, qualis esse videbatur novitio illi*
 « *status religiosus. Hoc tamen parum credibile est: nec facile*
 « *sibi poenitens persuadebit, minorem se habiturum in saeculo*
 « *occasionem peccandi contra castitatem, quam in religione,*
 « *praesertim si non posset sine magno incommodo uxorem*
 « *ducere.*

« Minus obstat, quod secundo loco pro se afferebat confes-
 « sarius, nempe poenitentem debere sub peccato gravi obedire
 « confessario, atque adeo, dum non obediat, manifestare se
 « non esse dispositum ad recipiendam absolutionem. Hoc, in-
 « quam, minus probat, quia poenitens solum debet implere
 « poenitentiam sibi a confessario impositam... Egressus autem
 « a religione non est materia apta, quae imponatur poenitenti
 « pro poenitentia....

« Dices: Confessarius prudenter iudicat, statum religiosum
 « non expedire illi novitio in peccata frequenter relabenti:
 « potest ergo saltem in poenitentiam imponere, ut statum illum
 « relinquat. Respondetur posse prudenter credere novitium,

« sibi expedire magis ad salutem statum religiosum, in quo,
 « transacta vehementia passionis illius, facilius poterit respi-
 « scere et corrigi, cum habeat optima sociorum exempla, di-
 « sciplinae observantiam, exhortationes, et alia eiusmodi media,
 « quibus in saeculo carebit; quare ex hoc capite non est cur
 « obedire teneatur confessario.

« Arguebat tertio quia novitius debet impedire damnum,
 « quod suo Ordini inferre potest, cum una ovis male infecta
 « inficere possit omne pecus; quare exire debet, ne suo exemplo
 « alios ad perditionem trahat. Respondetur facile, imprimis
 « poenitentem non teneri cum tanto detrimento suo impedire
 « et praecavere damnum alienum, quod per accidens sequi
 « posset et praeter eius intentionem. Deinde, etiamsi ad sae-
 « culum redeat,.... maius poterit aliis nocumentum afferre....
 « Denique non videtur esse magnum periculum gravis huius
 « nocumenti; quia dum vitia ita sunt occulta, ut non nisi intra
 « confessionem manifestentur, non transeunt ad sodales.

« Ultimo allegabat pro se confessarius quod novitius ille
 « graviter et iniuste deciperet religionem, tacendo et occul-
 « tando defectum, qui eum ineptum reddit ad statum religiosum,
 « quem defectum si Praelati scirent, proculdubio eum non ad-
 « mitterent ad vota religiosa, nec ad professionem. Respondetur,
 « hunc novitium, de quo agitur, non decepisse religionem.
 « quia quando ingressus fuit, vel forte non habuerat in saeculo
 « haec vitia, vel conversione sua mores correxerat et spem
 « habebat melioris vitae: morbum autem spirituales postea
 « contractum non tenetur ex iustitia manifestare Praelato, ut
 « eiiciatur: sufficit aperire in confessione ad quaerendum re-
 « medium ».

Haec dixit Lugo de novitio habituato ad vota solennia pro-
 ximo. Nunc audiamus quid dixerit Ballerini de clerico similiter
 habituato atque ad subdiaconatum proximo.

Postquam Gury, relata simpliciter sententia S. Ligorii, di-
 xerit (ut supra vidimus): « Alii tamen in tota ista quaestione
 » apud eundem S. Ligorium aliter sentiant »; Ballerini sub-
 iunxit: « Proderit circa eiusmodi controversiam ea legisse,
 » quae Card. De Lugo disserit de novitio, qui..... patiebatur
 » frequentes lapsus carnis voluntarios, quos confessario mani-
 » festabat in confessione, et postea saepius reincidebat. Confes-
 » sarius enim iudicans, eum non esse aptum religioni, suadebat
 » illi frequenter ut ad saeculum rediret, vel superiori fragili-
 » tatem suam extra confessionem aperiret; imo ad id tandem

« poenitentem obligare tentavit, significans se deinceps, nisi
 « obediret, absolutionem ei negaturum. Quaesitum fuit, inquit
 « Lugo, an confessarius iure id facere potuerit, an vero po-
 « testatis suae limites fuerit transgressus. Non vacat hic locus
 « ea afferendi, qui disputat ibi doctus auctor. *Illud unum non*
 « *est tacendum, ex sententia ipsius, rationes omnes, quas con-*
 « *fessarius ad suam sententiam defendendam prompsisse per-*
 « *hibetur, rem non evincere* ».

Peto: 1. Recognoscitne hic Ballerini quod doctrina S. Ligorii sit certa et extra omnem controversiam? Expresse dicit quod agitur de controversia. 2. Stante controversia, constituitne Ballerini se ipsum a parte S. Ligorii? Eius nempe nota estne in favorem S. Ligorii? Esse contra illum manifeste patet.

Hoc adeo verum est ut Vindices S. Ligorii (*Ed. II. P. VI. II. § 4*) decem et octo columnas scripserint contra Gury et Ballerini, quia hi duo celebriores aetatis nostrae theologi ea quae supra retuli dixerunt. Scripsissentne Vindices columnas istas, si hi duo theologi non essent contrarii S. Ligorio, et si illius sententiam tenerent? De his Vindices (*pag. 436*) dixerunt: « Iudicio itaque clarissimorum scriptorum, eiusmodi est prae-
 « sens quaestio, de qua aequo iure hinc inde disceptari pos-
 « sit ».

Conclusio argumenti secundi.

Nonne itaque manifestissimum est, quod, etiam post tempora S. Ligorii, plures Auctores primi subsellii de veritate doctrinae eiusdem S. Doctoris, et de existentia legis vetantis suspensionem ordinum in casu, ad minus dubitarunt?

ARGUMENTUM III.

Ratio deducta a S. Ligorio ex Sacris Litteris valida non est.

(*Praxis n. 1211. Vide opuscul. ad libell. anonym. n. XVI. pag. 16*).

Rationem sumit S. Ligorius ex Apostolo (I. Tim. 5) :
 « Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse..... sobrium.
 « prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem etc. Diaconos
 « similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos,
 « non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in
 « conscientia pura. Et hi autem probentur primum, et sic mi-

« nistrent, nullum crimen habentes ». Et ad Tit. (Cap. 1) :
 « Constituas per civitates presbyteros,... si quis sine crimine
 « est... Oportet enim episcopum sine crimine esse... , hospita-
 « lem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem etc. ».

Sed haec ratio quid probat? Verba ista, quatenus referuntur ad strictam necessitatem, ut quis ascendere vel promoveri ad ordines possit, quo sensu intelligi debent? Audiamus Doctores et SS. Patres.

S. Thomas (1. Tim. 3) dicit: « Irreprehensibilis, idest non
 « subiectus alicui peccato, unde ab aliis reprehendi possit.....
 « Et hi probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes; idest peccatum mortale.... Nec dicit qui habuerunt, sed habentes; idest qui sunt notabiles et habent infamiae
 « crimen. Alioquin hoc esset derogare clavibus Ecclesiae ». Et ad Tit. « Dicitur sine crimine. Sed quis talis erit?..... Dicendum quod aliud est crimen, et aliud est peccatum. Peccatum
 « dicitur quodcumque, sive magnum, sive parvum, sive occultum; crimen autem *magnum et infame*.... Non quod qui
 « mortaliter peccat post baptismum non possit eligi, sed quod
 « eligendus non sit infamis ».

S. Augustinus (Contra duas ep. Pelag. XIV) : « Sicut dixit : « Si quis est sine crimine ; dixisset : Sine peccato ;
 « nullus in Ecclesia recte posset ordinari minister : quippe
 « omnes peccamus. Ergo per crimen, *grave et infame peccatum* intellige ».

A Lapide ; « Sine crimine ; non quasi velit eum tantum eligi, qui a baptismo non peccavit mortaliter, sed qui *crimine infami et accusatione digno* non notetur ».

Caetanus : « Cum autem audis si quis sine crimine est, intellige si quis est sine culpa *imputabili in iudicio* ».

Menochius : « Si quis sine crimine est ; quasi dicat : Ille enim est presbyterio aut episcopatu dignus, qui sic vixit, ut nullus eum merito possit in crimen vocare, quippe sit
 « *boni nominis et famae* ».

Tirinus : « Sine crimine, idest (ut alibi dixi) sit irreprehensibilis ; nempe, quoad delictum alienius momenti, sit
 « *boni nominis et famae* ».

Conclusio argumenti tertii.

Concludendum est itaque quod argumentum deductum a sacris litteris, scilicet ex verbis Apostoli (si haec, prout fieri

debet, non sensu arbitrario, sed iuxta communem interpretationem, intelligantur) validum non est; quandoquidem verba praedicta non iam sententiae S. Ligorii, sed contrariae favent; Apostolus enim non de occulto, sed de publico crimine loquitur.

ARGUMENTUM IV.

Ratio, quam S. Ligorius a sacris canonibus, et speciatim a Concilio Tridentino, deducit, non est ad rem; hi enim canones ad episcopos, non vero ad ordinandos eorumque confessarios, diriguntur.

(Praxis n. 1216-1219. Vide opusc. ad lib. anonym. n. XVII. pag. 16).

Primus canon, qui incipit *Erubescant impii*, non est legendus cum S. Ligorio apud Innocentium III, qui illum ad alium finem et non ex integro citavit*; sed apud Urbanum II., qui illum condidit.

En itaque verba Urbani: « Erubescant impii (*Clerici*) et aperte intelligant, iudicio Spiritus Sancti, eos, qui in sacris ordinibus presbyteratu, diaconatu, subdiaconatu sunt positi, nisi mulieres abiecerint et caste vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate. De manifestis quidem loquimur; secretorum autem et cognitor Deus et iudex est » (Decreti p. I. xxxii. Cap. xi).

Ex hoc canone patet quidem, Urbanum II. fecisse legem obligantem episcopos ad suspendendos a *divinis* clericos in *sacris* manifeste concubinos; non vero fecisse legem respicientem vitia occulta et obligantem ordinandos eorumque confessarios, ut S. Ligorius dicit.

Alter textus est eiusdem Urbani (l. c. XII) dicentis: « Ne mo ad sacrum ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probatae castitatis, et qui usque ad subdiaconatum unicam et virginem uxorem habuerit ». Sed hic agitur semper de episcopo; et sedulo notandum quod, si forte antiquissimis temporibus viguerit (prout existimant plures) lex omnino vetans ne episcopi ad ordines admitterent eos qui cum mulieribus deliquerint, quamvis lapsus episcopo quidem notus sed non

* Finis Innocentii III erat ostendendi quod subdiaconatus est ordo sacer: et proinde citavit canon Urbani non ex integro, sed solum qua parte eius scopo deserviebat.

publicus fuerit; lex ista postea abrogata, seu ad crimen homicidii restricta, fuit, ut ex pluribus iuris canonici textibus apertissime patet. Sic, v. g., Gregorius IX (Decretal. I. xi. 17) dixit: « Quaesitum est de sacerdotibus vel aliis clericis, qui
 « propter reatum adulterii, periurii, homicidii, vel falsi testi-
 « monii bonum conscientiae rectae perdiderunt. Respondetur
 « quod, si proposita crimina ordine iudiciario comprobata, vel
 « alias notoria non fuerint, non debent hi (praeter reos homi-
 « cidii) post poenitentiam in iam susceptis *vel suscipiendis* *
 « ordinibus impediri ». Hinc Benedictus XIV (l. c. n. 17) scripsit: « Auctores sane multi..... hanc putant canonicae discipli-
 « nae legem usque ad XI. Eccl. saec. inviolabiliter servatam
 « fuisse, ut qui post baptismum conscientiam suam lethali ali-
 « quo crimine, ac praesertim incontinentiae peccato maculas-
 « set, ab omni spe ingrediendi in clericalem ordinem perpetuo
 « exclusi manerent **; *vertente autem saeculo XI, ex humanae*
 « *fragilitatis consideratione factum esse, ut nova succederet*
 « *disciplina, per quam huiusmodi criminibus antea inquinati,*
 « *ab ordinibus nequaquam excluderentur, dummodo occulta*
 « *essent eorum delicta, atque ipsi vere poenitentes de illis*
 « *essent* ». Quod itaque S. Ligorius antiquissimos illos canones in medium adducat, id pro casu nostro nihil prorsus evincit: illi enim respiciebant crimina, quae vel omnino publica essent, vel saltem ad episcopi aures pervenissent; eaeque leges, ut supra dicebam, ad solos episcopos, non vero ad ipsos ordinandos eorumve confessarios dirigebantur.

Dein S. Ligorius recurrit ad Tridentinum (XXIII. v. et seqq.), in quo circa ordinandos *in sacris* sequentia statuta inveniuntur. « Qui ad singulos maiores (ordines) erunt assu-
 « mendi, per mensem ante ordinationem episcopum adeant,
 « qui parochus, aut alteri, cui magis expedire videbitur, com-

* Concil. Trid. (XIV. 1) postea tribuit facultatem episcopis, ut ex informata conscientia possent excludere ab ordinatione clericos, etiam propter peccata occulta; sed aliud est quod possint, aliud vero quod ex lege ecclesiae debeant. Ecclesia hanc rem totam eorum prudentiae reliquit. Sic itaque lex Ecclesiae hoc in puncto tribus modis se habuit; nempe episcopi prius debebant excludere, postea debebant admittere, denique quoad exclusionem vel admissionem liberi remanserunt iuxta prudentiam.

** Quod tamen credo non esse verum. Pelagius Papa, qui non iam undecimo (ut S. Ligorius et Benedictus XIV dicunt) sed sexto saeculo vixit, in Can. *Fraternitatis* (Decr. I. xxxiv. 7) concessit ut subdiaconus quidam viduus, qui ex ancilla sua plures filios procreaverat, ad diaconatum promoveri posset.

« mittat, ut nominibus ac desiderio eorum, qui volent promo-
 « veri, publice in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum
 « natalibus, aetate, moribus, et vita, a fide dignis diligenter
 « inquirat..... Quando episcopo videbitur, ad civitatem evo-
 « centur (ordinandi). Episcopus autem, sacerdotibus et aliis
 « prudentibus viris.... sibi adscitis, ordinandorum genus, per-
 « sonam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem
 « diligenter investiget et examinet..... Ita de gradu in gradu
 « (minoristae) ascendant, ut in eis cum aetate vitae meritum
 « et doctrina maior accrescat; quod et bonorum morum exem-
 « plum et assiduum in Ecclesia ministerium, atque maior erga
 « presbyteros et superiores ordines reverentia, et crebrior,
 « quam antea, Corporis Christi communio maxime comproba-
 « bunt..... Nullus ad subdiaconatus ordinem ante XXII, ad
 « diaconatus ante XXIII, ad presbyteratus ante XXV aetatis
 « suae annum promoveatur. Sciant tamen episcopi, non singu-
 « los, in ea aetate constitutos, debere ad hos ordines assumi,
 « sed dignos dumtaxat, quorum probata vita senectus sit.....
 « Subdiaconi et diaconi ordinentur, habentes bonum testi-
 « monium et in minoribus ordinibus iam probati (*ut supra*).
 « ac litteris et his quae ad ordinem exercendum pertinent in-
 « structi, qui sperent, Deo auctore, se continere posse... Qui
 « pie et fideliter in ministeriis anteactis se gesserint, et ad
 « presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimo-
 « nium; et hi sint.... ita pietate ac castis moribus conspicui,
 « ut praeclarum bonorum operum exemplum et vitae monita
 « ab eis possint expectari.... Nullus debet ordinari, qui, iudicio
 « sui episcopi, non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis ».

Sed Tridentinum verba ista direxit ad Episcopos, non vero ad ordinandos eorumque confessarios. Quomodo itaque continere possunt legem ullam quoad istos? Praeterea agitur semper de moribus et virtutibus externis, non vero de rebus occultis et solo Deo notis; hoc enim et non alio sensu verba Tridentini intellecta fuerunt a canonistis. Hinc Reiffenstuel (XI. 60) dicit quod in ordinando exigitur « exterior vita » morumque probitas, de qua diligens examen circa ordinandos praemitti iubetur in Concil. Trid. (Sess. XXIII) ». Et Schmalzgrueber (III. xi. § 3) similiter dixit quod in ordinandis, praeter statum gratiae et exemptionem a censuris et irregularitatibus, exigitur ut sint « bonae vitae et existima-
 « tionis publicae; nam criminosi et infames, sive iuris sive
 « facti infamia, ordinari non debent ». Adde quod praedicta

verba Tridentini continent quidem veram legem quoad testimonium, et inquisitionem (si haec necessaria sit) circa mores et exteriorem vitae honestatem; sed quoad conspiciuitatem et senectutem in pietate aliisque virtutibus praeclaribus, regulam potius et monitum, episcoporum interpretationi et prudentiae relictum, continent. Ita profecto rem hanc intelligunt episcopi passim; et canonistae dicunt quidem quod morum improbitas (ut supra), non vero quod defectus eximiae virtutis ordinationibus obstet. Hinc rectissime dixit Iordaninius (l. c. 65): « Non admittimus quod in verbis Tridentini (*circa virtutis conspiciuitatem*) contineatur praeceptum, sed monitum dumtaxat et regula prudentialis ».

Sed adsunt quoque argumenta positiva, quae satis ostendunt quod leges Ecclesiae episcopos quidem, non vero ordinandos ipsos eorumque confessarios hoc in puncto respiciunt. Enimvero Catechismus Rom., agens de praeparatione stricte necessaria a parte ordinandi, de sola confessione (si forte ille vitio aliquo inquinetur) verba facit, inquit: « Ea corporis vitia, quae in veteri lege..... aliquem ab altaris ministerio excludant, in evangelica lege ad animae vitia praecipue transferenda esse. Quare sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertimus, ut qui sacris initiandi sunt, prius poenitentiae sacramento conscientiam purgare, diligenter student ». Insuper Innocentius XII (Bull. *Speculatores*) sermonem dirigens ad episcopos, dicit: « Sacerdotalis honor non probatis minime tribuatur; nec unquam heri sacrilegi, hodie sacerdotes; heri profani, hodie sacrorum antistites..... creantur ». Pontificale Romanum e contra, per episcopum sermonem dirigens ad ordinandos (*Ordin. Subdiac.*) dicit: « Si usque nunc fuistis ebriosi, amodo sobrii; si usque nunc fuistis inhonesti, amodo casti ». Quid clarius? Ecclesia quod vetat episcopis, non vetat ordinandis. Si crimina sint notoria, admissionem ad ordines vetat; si vero sint occulta, accessum ad ordines non vetat.

Quod autem ex eo quod Ecclesia vetet episcopis ne malis moribus imbutos ad sacros ordines admittant, nequeat inferri quod ipsi ordinandi propter vitia occulta ab iisdem ordinibus suscipiendis abstinere teneantur; patet etiam quia Ecclesia adhuc rigorosius exigit bonos mores in promovendis ad curam animarum. Alexander III. (Tit. 14. c. 4) dixit: « Arctius inhibemus ne personas, quae in Ecclesiis tui episcopatus ad curam animarum fuerint ordinandae, in ipsis instituas, nec

« aliqua occasione (vel etiam litterarum nostrarum obtentu)
 « institui patiaris, quae scientia, *moribus*, et aetate, Concilii
 « non congruant institutis ». Sed quandonam auditum est quod
 aliquis, quia occulte labi soleat, ad beneficium parochiale lici-
 te concurrere nequeat?

Conclusio argumenti quarti.

Manifestum est ergo quod existentia legis de qua loquimur
 (quae scilicet ordinandos ipsos praecise eorumque confessarios
 respiciat) neque ex Tridentino neque ex aliis obiectis Ecclesiae
 canonibus evincitur; sed potius indicia positiva in contrarium
 adsunt.

ARGUMENTUM V.

*Ratio quam S. Ligorius ab ipsa ordinis sacri dignitate dedu-
 cit non eo usque valet, ut clericus, qui identidem occulte
 labitur, de sacrilegio incusari debeat, si ordinem sacrum
 (praemissa bona confessione) suscipiat.*

(Praxis n. 1220. Vide opusc. ad lib. anonym. n. XVIII pag. 17)

S. Ligorius dicit, ordinis sacri dignitatem talem ac tantam
 esse, ut ad illum recipiendum status gratiae non sufficiat, et
 a recenter converso (quamvis eius peccata occulta fuerint)
 absque sacrilegio recipi nequeat. Sed, si hoc verum esset,
 Ecclesia, quae semper accurate docuit, quaenam dispositiones
 necessariae sint ad recipienda singula sacramenta, cur de di-
 spositione ista nec populum nec ordinandos unquam monuit?
 Imo, docens populum de dispositione necessaria ad ordines,
 (et quidem praecise in casu pravi habitus) cur dixit solum
 exigi confessionem? Et, docens in Pontificali quaenam praepa-
 ratio requiratur in ordinandis: cur pariter dixit solum quod
 exigitur *confessio praevia*? Ratio autem, cur sacramenti or-
 dinis dignitas, propter culpas ex una parte occultas et ex alia
 iam condonatas, non offendatur, invenitur apud D. Anselmum,
 qui (l. Ep. 66) dixit: « Nec apud Deum reprobatur officium
 « alienius propter culpam quam ipse ignoscit: nec apud homi-
 « nes dedecoratur sacri ordinis dignitas propter personam,
 « cuius ipsi peccatum non agnoscunt ». Si magna est dignitas
 subdiaconatus, multo maior est dignitas episcopatus, et nihilo-

minus Passerinus (*De Statibus CLXXXV. II. 54*) dicere non dubitavit : « Per se essentialiter ad suscipiendum *digne* episcopatum (remotis impedimentis canonicis irregularitatis et excommunicationis, aut alterius censurae, seu poenae) sufficit status gratiae ».

ARGUMENTUM VI.

Ex D. Thoma nullum solidum fundamentum pro S. Ligorii thesi erui potest.

(Praxis n. 1221-1222. Vide opusc. ad lib anon. n. XIX pag. 18)

S. Liguorius recurrit ad sequentes D. Thomae textus.

I. « In divino omni non est audendum aliis ducem fieri, nisi secundum omnem habitum suum factus sit Deo formissimus et Deo simillimus » Suppl. (XXXVI. 1).

II. « Per sacrum Ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsi Christo servitur in sacramento altaris, ad quod (*sacramentum*) requiritur maior sanctitas interior, quam requirat etiam religionis status » (2^a 2^{ae} CLXXXIV.

VIII. « Per hoc quod aliqui suscipiunt sacrum ordinem, accipiunt potestatem quosdam sacros actus perficiendi... Interior perfectio ad hoc requiritur quod aliqui digne huiusmodi actus perficiat » (l. c. VI). « Ad idoneam executionem ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens; ut, sicut illi qui ordinem suscipiunt super plebem constituuntur gradu ordinis, ita et superiores sint merito sanctitatis; et ideo praexigitur (*nempe ante ordinis susceptionem*) gratia ad hoc quod digne connumerentur in plebe Christi; sed confertur in ipsa susceptione ordinis amplius gratiae munus, per quod ad maiora (*nempe ad praedictam bonitatem excellentem requisitam ad executionem ordinum*) reddantur idonei ». Suppl. (XXXV. 1. ad 3).

III. « Ad minus ad hoc (*nempe ad sacrum ordinem conferendum*) requiritur quod nesciat Ordinans aliquid contrarium sanctitati (*adesse in ordinandis*); sed amplius exigitur, ut, secundum mensuram ordinis vel officii iniungendi, diligentior cura apponatur ut habeatur certitudo de qualitate promotorum, saltem ex testimonio aliorum ». Suppl. (XXXVI. IV. ad 3). « Ordines sacri praexigunt sanctitatem; sed status religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem assequen-

« dam; unde pondus ordinum imponendum est parietibus iam
 « per sanctitatem dessicatis. Sed pondus religionis desiccet pa-
 « rietes, idest homines, ab humore vitiorum ». (2 2 CLXXXIX.
 l. ad 3).

At vero hi textus doctrinam S. Ligorii non probant; verba enim D. Thomae heic tertio loco adducta non iam ad ordinandos eorumque confessarios, sed ad ordinantes (nempe ad episcopos), qui de qualitate promovendorum, antequam pondus ordinum eorum humeris imponant, diligenter inquirere debent. Quoad ipsos promovendos ex D. Thoma id unum clarum est, quod peccarent mortaliter, si absque statu gratiae ordines reciperent. Dixit enim (Suppl. XXXVI. 1): « Mortaliter
 « peccat qui cum conscientia peccati mortalis ad ordines ac-
 « cedit ». Utique locutus est etiam de sanctitate habituali, ut patet ex verbis primo et secundo loco supra adductis. Sed quo sensu? Verba primo loco adducta, quibus dicitur, ordinandum esse debere Deo formissimum et Deo simillimum, solum congruentiam et quidem iperbolicam (ut per se patet) indicant. Idem profecto dicendum est de verbis secundo loco allatis; ibi enim D. Thomas loquitur praecipue non de susceptione sed de exercitio ordinum: ad quod exercitium dicit, exigere magnam sanctitatem etiam interioriorem, perfectionem et bonitatem excellentem. Sed nunquid pro exercitio ordinum (quamvis ageretur de ipsius sacrosancti Missae sacrificii celebratione), loquendo de stricta necessitate, plus requiritur quam status gratiae? Si itaque D. Thomas, pro eodem ordinum exercitio, exigit sanctitatem, perfectionem et bonitatem habitualement atque excellentem, hoc non potest esse nisi ex congruentia. Si autem, ut quis possit licite ordinem exercere, ex congruentia dumtaxat sanctitas habitualis exigitur; nunquid D. Thomas eandem sanctitatem habitualement exigere potuit ex stricta obligatione, ut quis posset ordinem recipere? Minime certe. Ille enim in pluribus locis apertissime docuit, bonas dispositiones exigere multo magis ad exercitium quam ad susceptionem ordinum. Sic, v. g., (Suppl. XXXVI. v) dixit: « Peccat mortaliter qui cum
 « peccato mortali ad ordines accedit: ergo *multo fortius* pec-
 « cat mortaliter in qualibet executione sui ordinis ». Quod reapse habitualement vitae sanctitatem pro ordinum susceptione ex sola congruentia D. Thomas exegerit; patet etiam quia non solum pro ordinibus sacris, sed etiam pro ordinibus minoribus illam exegerit; ut in Suppl. (XXXVI. 1) expresse dixit. Cf. Opusc. ad libell. anonym n. XIX per totum.

Conclusio argumenti sexti.

Concludendum est itaque quod in favorem thesisi S. Ligorii ex D. Thoma nihil evincitur.

ARGUMENTUM VII.

Doctrina S. Ligorii in auctoritate theologorum, qui illum praeceperunt solidum fundamentum minime habet.

(Praxis n. 1223. Vide opusc. ad libell. anonym. n. XX. pag. 20).

Dicit S. Ligorius, quod sua doctrina probatur auctoritate theologorum, qui illum praeceperunt. R. Ante S. Ligorium doctrina, quae, praeter statum gratiae, exigit ut ordinandi tractu temporis plus vel minus diuturno a quovis pravo habitu, etiam occulto, immunes fuerint; idque tamquam conditionem omnino necessariam ut sacrum ordinem licite recipere possent; haec, inquam, doctrina apud Habert quidem, Iuenin, Natalem Alexandrum, Collet aliosque rigoristarum principulos; non vero apud Theologos classicos et primi subsellii reperitur.

Reapse Suarez (XVIII. xvii. 2) Tamburini (VI. ii) et Mazzotta dicunt dumtaxat quod exigitur status gratiae. Alii loquuntur quidem etiam de moribus; sed quo sensu? Audiamus illos. Navarrus (XXV. 73): « Peccat clericus, qui notatus ali-
« quo peccato *notorio et depositione digno* suscipit ordines ». Sporer (Theol. Sacr. I. v. iv. 68): « Probitas vitae ac mo-
« rum requiritur *notoria seu probata testimoniis* sufficientibus
« Parochi etc. ». Bonacina (V. 17) « Sexta conditio, sunt *te-*
« *stimonia morum*, quae solent exhiberi tempore scrutinii etc. ». Viva (IV. v): « *Episcopos debere examinare* ordinandos in
« scientia et moribus ». Palao (XXVII. viii) et Giribaldi (IV. iv) circa mores nihil aliud faciunt, quam repetere ad litteram verba Tridentini, quae, ut vidimus, non ad Ordinandos sed ad episcopos diriguntur, moresque exteriores respiciunt. Vasquez (CCXLVI. vi) dicit: « Capite XIII Tridentini statuitur
« ut subdiaconi et diaconi ordinentur habentes *bonum testimo-*
« *nium*. Capite XIV idem de promovendis ad diaconatum et
« sacerdotium statuitur; id quod semper in Ecclesia Dei ob-
« servatum fuit ». Laymann et Croix de moribus ne verbum quidem (quod viderim) faciunt. Quomodo ergo S. Ligorius potuit Doctorum auctoritatem sibi vindicare, imo dicere (Prax.

78) suam sententiam esse doctrinam communem? Paucissimos nominatim citat Auctores. Audiamus illos; et imprimis Salmanticensis. Isti dicunt (V. II): « Ad hoc ut aliquis ad ordines *promoveatur*, bonitas vitae requiritur; non illa solum quae ad receptionem omnium sacramentorum licitam, postulatur; nimirum quod sit expers lethalis culpa; sed ultra requiritur quod sit honestis moribus imbutus, sobrius, castus etc. Et sic ad alia sacramenta recipienda *examen* de vita et moribus non exigitur, sicut ad hoc petitur a Concilio Tridentino ». Sed verba ista nonne commodissime intelligi possunt de episcopo? Sensus enim naturalis est sequens: « Ad hoc ut aliquis ad Ordines *promoveatur* (*ab Episcopo*), bonitas vitae (*exterior*) requiritur etc. ». Dein cum Soto citat Sanchez, qui (Consil. VII. I. XLVI) scripsit: « In Promovendo ad ordines requiritur bonitas vitae; quod non est intelligendum de generali bonitate, idest ut careat peccato mortali; hoc enim ad omnia sacramenta requiritur; quia enim per hoc sacramentum homo ad sublimiorem statum conscendit, requiritur in eo morum honestas; scilicet ut sit sobrius, castus etc.; et sic ad alia sacramenta non praerequiritur *examen*, sicut praerequiritur ad hoc. Sic et bene notat Sotus ». Sed hic quoque Sanchez cum Soto loquitur de episcopo, et de moribus exterioribus, qui ab episcopo, quoad clericum promovendum, exigi et examinari debent. De criminibus occultis enim loquitur paullo infra (n. 10); et ea quae dicit, potius quam S. Ligorio, contrariae sententiae favent. En sua verba: « Si ordinandus interrogetur a suo episcopo de crimine suo occulto, si est tale quod impediatur (etiam post poenitentiam) ordinis executionem (*scilicet si coniunctam habeat irregularitatem*), et cum eo non sit dispensatum, tenetur illud fateri vel desistere ab ordinibus; peccat enim volendo sic (*nempe cum irregularitate*) recipere ordines ».

Concluditur quid dicendum sit de praedictis rationibus a S. Ligorio allatis, et indicantur summatim aliae rationes, quae ab aliis adducuntur.

Ex hucusque dictis apertissime patet quod rationes omnes, quibus S. Ligorius suam sententiam probare nisus fuit, soliditate carent et thesim revera non probant. Vide Opuse. ad lib. anónym. n. XXI. pag. 20.

Pro eadem tuenda S. Ligorii thesi, ad alias rationes ali

recurrunt. Dicunt nempe; Clericus iste in abyssum peccatorum aut saltem in statum valde peiorem se coniceret. Peccaret itaque contra charitatem erga se ipsum. Praeterea susceperet onera quae postea non esset adimpleturus. Ecclesiae ipsi damnosus futurus esset. Denique non potest esse vocatus.

Sed rationes istas S. Ligorius non solum non attulit, sed etiam expresse (saltem magna ex parte) invalidas esse declaravit (VI. 73-75). Idem formaliter fecit Lugo, ut supra vidimus (Argum. II°). Insuper si hae rationes valerent, si nempe occulte habituati (etsi modo remisso) vere tenerentur, propter rationes istas, ex lege naturali a sacris ordinibus abstinere; cur usque ad saeculum XVIII de huiusmodi lege nihil dictum fuit? Cur theologi de solo statu gratiae bonisque moribus exterioribus verba fecerunt, et solas irregularitates vel censuras occultas ob stare dixerunt? Cur Ecclesia contra theologos istos nunquam vocem elevavit? Imo cur Catechismus Rom. et Pontificale Rom. expressiones supra relatas (Arg. IV) adhibuerunt? Observari potest etiam quod in ipsis casibus notoriis populus christianus de episcopis quidem, non vero de ordinandis (nisi forte mediis illicitis ordinationem sibi procurassent) scandalizari, et sic culpam episcopi, non vero ordinandi, recognoscere videtur.

Sed, praetermissis his animadversionibus generalibus et indirectis, perpendamus rationes praedictas in particulari et directe. Sint itaque sequentia argumenta.

ARGUMENTUM VIII.

Falsum est quod ordinandus, de quo loquimur, contra charitatem erga se ipsum (nempe propter maius peccatorum et damnationis periculum) mortaliter peccet.

(Praxis n. 1225. Vide opusc. ad lib. anonym. n. XXII. pag. 21)

Verumne est quod ordinandus in abyssum aut saltem in statum valde peiorem, et quidem peccando graviter contra charitatem erga se ipsum, se coniciat? Hic quoque reminiscatur lector quod a casu, in quo circumstantiae enormissimae intervenirent, prorsus praescindo: ut puta, si cum mulieribus, vel (quod peius esset) cum aliqua muliere in particulari peccare soleret. Loquendo itaque de casu ordinario, in quo clericus in peccata omnino occulta et solitaria identidem cadere soleat, nego prorsus quod, recipiendo ordinem sacrum contra charitatem erga se ipsum delinquat.

Observandum est imprimis, ipsum uxorem ducere non teneri. Obligatio ista neque a christifidelibus, neque a S. Lig. (vide infra pag. 28), neque ab aliis theologis, neque a confessariis recognoscitur, qui de contrahendo matrimonio simplex consilium ad summum (dico *ad summum*; poenitentes enim ab ore confessarii alia consilia quidem, sed non facile consilium matrimonii, de quo interdum scandalizantur, expectant); non vero unquam rigorosum praeceptum, dant. Ratio est quia ex una parte, ad evitanda peccata, alia media nunquam deerunt (*cf. Trid. Sess. XXIV. Can. IX*), et ex alia matrimonium (quod sola mors solvere poterit) onera gravissima non solum temporalia sed etiam spiritualia, et pericula non levia non solum contra alias virtutes, sed etiam contra castitatem (propter matrimonii abusus, qui hodie frequentissimi sunt) delinquendi secum fert. Adde quod contrahendo matrimonium, homo consilia evangelica sequendi viam sibi, et quidem probabilissime per totam vitam, praecludit; et haec forsitan est ratio cur poenitentes, quamvis plus vel minus habituati essent, de consilio circa matrimonium (maxime si detur cum aliqua instantia) interdum scandalizantur. Hinc theologi cum S. Lig. (l. c.) semper existimarunt quod ipsum votum perpetuum castitatis, etiam in personis huiusmodi, sit de meliori bono, et proinde validum et licitum sit.

Si itaque iuvenis noster, potius quam ordines sacros recipere, vitam coelibem in saeculo ducere vellet; imo, si (v. g., libertatem concedendo fratribus suis minoribus contrahendi matrimonium) in morali impossibilitate uxorem unquam ducendi se ipsum constitueret; non peccaret. Sed peccabitne contra charitatem erga seipsum, eo quod sine uxore potius in statu ecclesiastico quam in statu saeculari vivere velit? Loquendo prius de solis peccatis contra sextum, credendum est quod minori peccandi periculo erit expositus in statu ecclesiastico. Habitus sacer quo induitur, Missa quae ab ipso quotidie celebrabitur, maxime vero conscientiae remorsus (qui in personis ecclesiasticis valde maior esse solet), suapte natura efficiunt, ut, quamvis peccata, inspecta gravitate, forte maiora futura sint; tamen, inspecto numero, valde minora (ut notavit etiam D. Th. 2. 2. CLXXXVI. x) esse debeant. Dixi dubitanter gravitatem futuram esse maiorem; si enim peccata occulta et solitaria (etsi, praeter castitatem, religionem quoque laedant et sacrilegii reatum inducant) cum fornicationibus, concubinatibus, adulteriis, stupris, incestibus, sodomiis et bestialitatibus (quae valde facilius a saecularibus perpetrari solent) comparentur; illa, etiam

quoad gravitatem, minora esse videntur. Sed considerarine debent dumtaxat peccata contra sextum? Minime sane. Periculum peccandi considerandum est in complexu; et sic differentia iam enormissima evadit, sed semper in favorem status ecclesiastici. Libertas peccandi quaquaversus in saecularibus est maxima et sine limite. Quid dixi *libertas*? Potius (loquendo de nostris locis et temporibus) dicere poteram *quasi necessitas*. Hodie iuvenis, si in medio societatis adeo corruptae et impiae coniiciatur, (ut ita dicam) velit nolit, perversus evadet. Socii, scholae, officinae, maxime vero sectae impiissimae et respectus humani, probabilissime iuvenem nostrum intra tempus brevissimum ita illaquearent, ut quemlibet religionis usum, et fidem ipsam amissurus esset; et notandum quod practice qui olim vestes clericales induerunt, aliis (quasi ad maculam delendam) perversiores esse solent. Nunquid hoc modo iuvenis noster, sacras vestes deponendo, periculum declinasset? Nunquid ad portum salutis pervenisset? Nunquid sibi optime consulisset? Nunquid peccasset mortaliter contra charitatem erga se ipsum si sic non fecisset? Bene hic repeti potest sententia Cardinalis De Lugo: « Id parum credibile est ».

Sed, dato et non concesso quod ordinandus in maius periculum se coniiceret: nunquid ad constituendum peccatum mortale hoc sufficeret? Finge quod iuvenis noster, ad evitandum hoc maius periculum, vestes deposuisset; et postea rediret ad confessarium, eique exponeret, se medicinam aut chirurgiam exercere velle. Nunquid confessarius ei dicere deberet: *Medici et chirurgi adhuc magis quam presbyteri in periculo peccandi contra castitatem versantur; id itaque tibi a fortiori nefas est?*

ARGUMENTUM IX.

Ratio deducta ab oneribus, quibus clericus satisfactorius non erit, thesim non probat.

(Praxis n. 1226. Vide opusc. ad libell. anonym. n. XXIII. pag. 23).

Dicunt: Susciperet onera quae postea adimpleturus non esset.

Resp. Onera, quae vere de novo suscipit, in abstinendo a matrimonio, in perpetua habitus sacri delatione, et in recitatione quotidiana divini officii praecipue consistunt; sed onera

ista iam adimplebit. Onus autem servandi castitatem, nempe non peccandi contra sextum, ordinandus non iam de novo suscipit, sed illi etiam prius ex ipsa lege divina subiiciebatur, illudque, quamvis laicus evaderet et in saeculo sine uxore vivere vellet, cum maiori difficultate semper observare deberet. Circa onus istud suscipit dumtaxat maiorem obligationem, propter votum: sed votum (non obstante fragilitate sua) absque ullo peccato etiam in saeculo emittere posset, ut supra vidimus, cum S. Ligorio; cuius verba mox referam.

Insuper praevisio quod talis vel talis obligatio totaliter non observabitur; nunquid efficit ut obligationem eandem suscipere nefas sit? Id verum esset si subiectus in vera constitutus esset impossibilitate muneri suo satisfaciendi (ut puta, si quis medici vel confessarii officium, sine scientia hic et nunc stricte necessaria, suscipere vellet): sed quando ab ipsa hominis voluntate pendet, ut obligatio adimpleri possit, nihil obstat quominus licite eadem obligatio (praevisa quoque transgressione) suscipiatur. Hinc non peccaret, v. g., qui matrimonium contraheret, quamvis, propter facilitatem labendi (ob speciales circumstantias) cum aliis foeminis, vel propter vitium blasphemiae, cauponae, ludi etc., praevideret se boni mariti et patris muneribus parum esse satisfacturum. Nunquid agricola, qui non solet esse iustus erga dominum fundi, peccabit si fundum colendum acceptet, atque ad partes aequales faciendas se obliget? Nunquid, ex eo quod aliquis sincere promittat, sed promissis stare non soleat, illicitum ei erit quamlibet in posterum promissionem facere? Haec profecto inaudita et contra ipsum sensum communem sunt.

Concludendum est itaque quod nec periculum peccandi postquam clericus ordines susceperit, nec praevisio quod nova onera totaliter adimpleturus non erit, sunt rationes sufficientes, ut ordinum ipsorum susceptio illicita decerni debeat. Hoc in puncto non solum Card. De Lugo formaliter (cuius verba per extensum retuli Argum. II°), sed etiam ipse S. Ligorius (VI. 74), ut supra innuebam, in terminis consentit. En quomodo se exprimit: « Dices: Huiusmodi clericus in vitio turpi *diu* versatus, « volens subdiaconatum assumere, exponitur periculo proximo « relabendi in eadem peccata, et illa augendi reatu sacrilegii. « cum sibi imponat votum castitatis perpetuo indissolubile, quod « ipse ob pravam habitum castitatis contractum difficulter observare va- « lebit: quapropter hic, velut *temere agens*, est indignus ab- « solutione. Sed haec obiectio, licet magnam vim habere videat-

« tur, *revera tamen nullius momenti est* ». Rationes quas adducit sunt sequentes: « Si quicumque alius habituatus in « lascivia, sed iam sat dispositus ad absolutionem, vellet statim « sine experientia emitte votum castitatis, cur non poterit « confessarius eum statim absolvere? Nunquid votum adhuc in « eo casu non erit de meliori bono? Si non esset de meliori « bono, esset quidem nullum; sed communissime docent docto- « res quod huiusmodi votum emissum ab habituato in lascivia « est validum..... Idque diserte confirmat D. Thomas (*Opusc.* « 17. 5), ubi quaerens, an quis post *diuturnam vitam in vitiis* « *ductam* possit vota religionis profiteri? Respondet, non esse « expediens magna onera hominibus tenuis virtutis imponere; « *si tamen* (addit) *mox conversi sponte propria voluerint* « *manum mittere ad altiora, quis eos audebit arcere?* Prae- « terea si quis sic habituatus nollet nubere, dici deberet quod « non posset absolvi, quia ipse vellet remanere in periculo « proximo recidendi. Sed quis unquam asseruit, matrimonium « esse remedium necessarium ad se continendum? Scripsit qui- « dem Apostolus: *Quod si non se continent, nubant; melius* « *est enim nubere quam uri*. Verum hoc communiter ab inter- « pretibus intelligitur, nisi aliquis nolit alia remedia adhibere... « Instabis: sed laicus nolens tunc nubere, remanet tamen « liber, ut possit nubere postea in futurum si velit; non sic « subdiaconus post susceptam ordinationem. Respondetur: sed « si ille laicus statueret firmo animo, nunquam velle matrimo- « nio ligari, sed aliis mediis uti, nunquid ob hoc poterit ei « absolutio denegari? » Ita S. Ligorius.

ARGUMENTUM X.

*Ratio deducta ex periculo damni Ecclesiae et scandalorum
rem non evincit.*

(Praxis n. 1228-1331 et 593 Dicunt II. Vide opusc. ad lib. anon. n. XXV. pag. 21)

Ut bene intelligatur, quod nequidem ex parte damni Ecclesiae quidquam obstat, expedit ut prius munus episcopi circa electos ad sacras ordinationes promovendos prae oculis habeatur.

Inter maiores episcopi obligationes, cura et vigilantia erga clericos recenseri debet. In hunc finem quoad seminarium, et quoad educationem clericorum, qui extra seminarium degunt, servanda sunt ea, quae in opusc. ad lib. anonym. (n. XXXI.

pag. 33) exposui. Exigendum est etiam ut clerici propriae parocchiae inserviant; parochum, speciatim quoad catechismum, diligenter adiuvent, et bonum exemplum praebeant. Circa singulos clericos episcopus, saltem prope ordinationes, secretas informationes capiat; nec consuetis testimoniis, quae in pagellis de stylo scribuntur, fidem plenam tribuat; ut rectissimo notat S. Lig. (VI. 803). Ab interstitiis, maxime quoad illos qui aetate iam provecta vestes clericales induerunt, non facile dispenset: interstitia enim ab Ecclesia ad hunc finem praecipue exiguntur, ut episcopo tempus sufficiens ad clericos probandos suppetere possit.

Non sufficit quod episcopus curam clericorum habeat, vigilet circa illos, et de iisdem accuratas informationes capiat; sed oportet etiam ut indignos firmiter et tempestive (ut l. c. explicavi) excludat; secus enim, ut rectissime dicit D. Thomas (Suppl. XXXVI. iv) *crimen mortale committeret*. Ratio, quam adducit, est evidentissima. Dicit enim: « Mortaliter peccaret » qui res Ecclesiae temporales scienter sub periculo poneret; « ergo multo fortius qui poneret res spirituales sub periculo. » Sed sub periculo ponit res spirituales quicumque indignos promovet... Ergo indignos promovens mortaliter peccat ».

Sed quis iudicandus erit indignus? R. Regula suprema datur a Tridentino (XXIII. xvi) dicente quod « nullus debeat ordinari, qui iudicio sui episcopi non sit utilis, aut necessarius a suis Ecclesiis ».

Ex hac regula suprema, aliae deducuntur; nempe I° Clericus notorie malis moribus imbutus, ordinari non potest: tunc enim supponi nequit quod Ecclesiae utilis futurus sit, quandoquidem ad minus magis noxius (propter scandalum) quam utilis erit. Hinc sacri canones, theologi et canonistae omnes semper dixerunt, quod mali mores exteriores subiecti indignitatem constituunt.

2. Si clericus bona fama quidem gauderet, sed episcopus de illo tale quid rescivisset, ut credere deberet, eundem magis damnosum quam utilem Ecclesiae futurum esse; tunc quoque illum tamquam indignum excludere non solum posset (ex Trid. XIV. 1), sed deberet.

Regulae istae optimae sunt, sed in illarum applicatione practica, difficultates non leves exoriri solent. Quid enim, v. g., si clericus id unum (quod sciatur) contra se habeat, quod tale vel tale crimen commiserit? R. Proderit quod episcopus prae oculis habeat Caput IV. Tit. XI. Lib. I. Decretalium, ubi Ale-

xander III. ad quemdam Episcopum sic rescripsit: « Ex tenore
 « tuarum litterarum accepimus quod N. clericus adeo deliquit,
 « quod, si peccatum eius esset publicum, degradaretur ab or-
 « dine quem suscepit; et amplius non posset ad superiores
 « ordines promoveri. Verum, quoniam peccatum ipsum fore
 « occultum dixisti, mandamus quatenus poenitentiam ei condi-
 « gnam imponas, et suadeas ut, parte poenitentiae peracta,
 « ordine suscepto utatur: quo contentus existens, ad superiores
 « amplius non ascedat. Veruntamen, *quia peccatum occultum*
 « *est, si promoveri voluerit, eum non debes* (intellige ex Trid.
 « nisi bonum Ecclesiae adhuc exigat ut repellatur) *aliqua ra-*
 « *tione prohibere* ». Sed magis notatu digna est glossa, quae
 dicit: « Nota ergo quod dicit hic quod criminosus, acta poeni-
 « tentia, potest promoveri. . Quidam dixerunt quod, si promotus
 « non est, nullo modo debet promoveri... Haec fuit rigida opinio,
 « quia res pene contra naturam est, ut aliquis sit sine peccato...
 « Unde *videtur idem dicendum circa promotos et promovendos.*
 « Facilius tamen impeditur promovendus quam deiciatur iam
 « promotus. Circa promotos Anto. et Tan. distinguunt quod
 « quatuor considerata sunt. Primum scilicet quantitas crimi-
 « nis, utrum videlicet sit enorme vel mediocre... Secundum est
 « qualitas criminis, utrum scilicet sit occultum vel manifestum.
 « Tertium est modus publicationis, an sit videlicet publicum
 « per operis evidentiam, vel per iudicis sententiam, vel per
 « spontaneam confessionem... Quartum est satisfactio poeniten-
 « tis, videlicet an egerit veram poenitentiam vel simulatam. Si
 « crimen sit enorme et manifestum, deponitur, nec unquam re-
 « stituitur post quaecumque poenitentiam. Si vero sit enorme
 « et occultum, acta poenitentia, poterit officio suo uti, et
 « *ad maiores ordines ascendere* (praeter reos homicidii)
 « Si vero mediocre fuerit et occultum, acta poenitentia, pote-
 « rit..... *ad maiores ordines promoveri* fortius quam in alio
 « casu. Si mediocre et manifestum... per operis evidentiam vel
 « spontaneam confessionem: tunc, acta poenitentia (intellige
 « publica) poterit cum eo misericorditer agi, secundum quod
 « visum fuerit episcopo, quandoque plus vel minus... Et hoc
 « totum intelligas cum veram poenitentiam egerit: quia, si
 « simulatam, non restitueretur ». Qua de re S. Lig. (VI. 803)
 iustissime dixit: « Si praelatus sciverit, clericum alicuius publici
 « scandali nota intinctum fuisse, tunc non satis erit communem
 « probationem de eo exigere, sed opus erit (intellige: *regula-*
 « *riter*) plurium annorum experientia emendationem eius com-

« probare ; iuste enim tunc metuere debet , ne ille pietatem
 « affectet , ut ad ordines perveniat , quibus susceptis ad pristi-
 « nam redibit pravitatem » .

Quid si episcopus circa mores alicuius clerici , aut circa suf-
 ficientiam vel sinceritatem illius poenitentiae gravia dubia ha-
 beret ? R. Illum ordinare non posset : secus enim res divinas ,
 et spirituales Ecclesiae thesauros in grave periculum coniceret.
 Sed quid si in Dioecesi sacrorum ministrorum necessitas adesset ?
 R. Ex gradu tum istius necessitatis tum illius dubii et periculi
 decisio pendet : quae prudenti episcoporum ipsorum iudicio re-
 liqui debet. Porro periculum potest esse tale ac tantum , ut ,
 non obstante Dioecesis necessitate , satis pateat esse melius quod
 talis ordinandus e clero reiiciatur , quatenus magis noxius quam
 utilis futurus erit ; et tunc episcopus illum relicere debet.
 Hinc Gelasius Papa (Decr. I. D. LXXVII. Can. *Monachus*)
 scripsit : « Quia convenientia Ecclesiae ministeria reparanda
 « sunt , non inconvenientibus meritis ingerenda... ; ne , per
 « occasionem supplendi penuriae clericali , vitia potius divinis
 « cultibus intulisse , non legitimae familiae Domini putemur
 « procurasse compendia » . Et S. Leo (Epist. I. ad Afric. Ep.)
 dixit : « Non est hoc consulere populis , sed nocere , nec prae-
 « stare regimen , sed augere discrimen. Integritas enim praesi-
 « dentium salus est subditorum » . Si autem periculum non sit
 tantum , et episcopus in Domino existimet , quod , considerata
 magna vel extrema suae Dioecesis necessitate , melius sit ut
 talis subiectus in clero habeatur quam non habeatur ; tunc illum
 ordinare poterit. Porro Ecclesia huic quoque necessitati res-
 pectum semper habuit ; et ex Can. 2° Concil. Nicaeni patet ,
 quod antiquitus etiam neophyti , propter magnam ministrorum
 penuriam et non obstante magna necessitate praeviae proba-
 tionis , imo non obstante ipsa regula apostolica , statim ac bap-
 tismum suscepissent , nedum sacerdotes sed episcopi ordinaban-
 tur ; ita ut qui heri gentilis erat , hodie episcopus evaderet.
 Qua de re glossa dicit : « Si propter necessitatem aliquid fit ,
 « videtur quod illud licite fit : quia quod non est licitum in
 « lege , necessitas facit licitum... Necessitas legem non habet » * .

* Sic etiam , quando de iure suspensio necessaria fuisset , Pontifices non
 semel propter necessitatem vel utilitatem Ecclesiae , legum rigorem moderarunt.
 Sic , v. g. , de beneficiatis , qui dicebant se non posse ascendere ad ordines
 maiores propter indignitatem ex occultis delictis provenientem , Alexander III
 (Tit. XIV. vi) statuit , privandos esse beneficiis , nisi forte in aliis Ecclesiae
 servitiis calde utiles fuerint. Et glossa dicit : « Sunt expellendi , ex quo sua

Passerini (*De Statibus* q. 185. A. 2. n. 55) facit quaestionem de electione episcopi, et dicit: « Quid si (electo) ex consuetudine peccandi, et ex pravis habitibus acquisitis valde difficile sit in posterum vitare peccatum? » Respondet: « Nec convenit bono communi ut talis praesit, nec potest per praecceptum compelli ut praelaturam recipiat, nisi adesset maxima Ecclesiae necessitas ».

Sic itaque episcopus (usque ad quemdam limitem) praecavere tenetur, ne subiectis periculosis ordines conferat.

Sed tenenturne ipsi ordinandi abstinere ab ordinibus suscipiendis, propter periculum, ne ipsi in posterum Ecclesiae noxii esse possint? R. Quando ab ipsius subiecti voluntate pendeat, quod a scandalo abstinere valeat, tum pro casu clerici, tum pro aliis casibus, in quibus munera publica quis suscepturus sit, contra sensum communem est, quod huiusmodi obligatio subsistat. Peccabit quidem quando in posterum male se geret; non vero quando, cum intentione se bene gerendi, officium suscipit. Idque maxime verum est, si episcopus ipse, non obstante illo

« culpa fecerunt se indignos. Si tamen Ecclesiae utilitas fuerit quod non removeantur, quia in aliis Ecclesiae negotiis sunt valde necessarii et utiles, tolerantur in ea; et ita secundum hoc dispensatur cum eis *propter utilitatem*; » *« maxime cum peccata sunt occulta »* Et Pelagius Papa (Cap. *Fraternitatis* Decret. I. xxxiv. 7), permittendo ut quidam subdiaconus qui ex ancilla filios procreaverat promoveri posset ad diaconatum, inter alias ratione, *necessitatem Ecclesiae* primo loco recensuit.

Nec valet opponere celebre effatum: *Satius est paucos habere ministros bonos, quam multos malos*. Quando enim Ecclesia sacris ministris sufficienter provisus est, effatum istud plenissime et in tota verborum extensione verum est; et tunc debent eligi solum subiecti ita boni, ut iis fidenter et tuto sacerdotalia officia committi possint. Si autem Dioecesis ministris, etiam stricte necessariis, careat (eo quod, v. g., iam plures parochiae sine vicariis, sine parochis, et prorsus derelictae existant) tunc praedictum effatum cum mica salis intelligi debet; quatenus nempe in tali casu non tantam bonitatem et securitatem quoad singulos ordinandos exigere necessarium erit; sed, si aliter fieri nequeat, aliqui subiecti etiam non omnino tuti admitti poterunt; dummodo semper episcopus eos magis noxios quam utiles futuros esse non iudicet; sed potius existimet (ut dixi) quod, stante ea necessitate, melius sit ut illos habent quam non habeat. Sic enim in substantia utiles erunt. Reapse sacri canones, dum effatum praedictum in medium afferunt, in sensu a me exposito illud esse intelligendum palam faciunt. Sic, v. g., Concil. Later. dicit: « Melius est pauciores habere ministros, » sed probos atque utiles; quam plures *qui nequidquam sunt valituri* »; et (Decr. I. xxiii. 1) legitur: « Melius est enim Domini sacerdotium paucos habere » ministros, qui possint digne opus Dei exercere, *quam multos inutiles*, qui « onus grave ordinatori adducant ». Notari potest insuper quod canones isti loquebantur de casu, in quo ordinandorum abundantia aderat, quomodo enim loqui potuissent de multis, si multi nullo modo adfuissent?

defectu cognito, cum eligere licite potuisset; aut si clericus (prout frequenter contingit) sine gravi incommodo spirituali vel temporali a via ecclesiastica recedere nequeat. Sic profecto sensit etiam De-Lugo (ut supra vidimus) inquires : « Poenitentem non teneri cum tanto detrimento suo impedire et » praeavere damnum alienum, quod per accidens sequi posset » et praeter eius intentionem ». Adde me supponere quod habitus sit occultus atque in gradu remisso, et quod proinde (ut notat ipse Lugo) periculum scandali futuri exiguum sit.

ARGUMENTUM XI.

Ratio deducta a necessitate vocationis divinae robur ad thesim probandam sufficiens minime habet.

(Praxis n. 1235-1237. Vide opuscul. ad libell. anonym. n. XXIV. pag. 23).

Dicunt : Clericus de quo loquimur, non potest esse vocatus.

Resp. Exigitur equidem ut a parte legis sive divinae sive ecclesiasticae nihil sacrae ordinationi obstet : donec enim tale impedimentum subsisteret, Deus certe clericum reiiceret. Id interveniret, v. g., si clericus actu ordinationis in statu gratiae non esset ; vel si occulta irregularitate aut excommunicatione ligaretur ; vel si prava intentione, et absque voluntate suis obligationibus postea satisfaciendi, ordines susciperet ; vel si daretur casus adeo extraordinarius, in quo (non obstantibus dictis in Argum. VIII.) clericus, ordinem suscipiendo, contra charitatem erga seipsum vel Ecclesiam omnino delinqueret.

At vero, aiunt, id non sufficit ; sed positiva Dei vocatio exigitur ; ut patet ex Apostolo (ad Hebraeos V) dicente : « Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron ». Resp. Ex textu isto evincitur dumtaxat, necessariam esse vocationem externam, quae confunditur cum ipsa ordinatione peracta a legitimo episcopo, cui nulla pressio facta fuerit. Hoc et non alio sensu verba Apostoli ab interpretibus intellecta fuerunt. Audiamus illos.

S. Thomas : « Ponit (Apostolus) modum perveniendi ad » pontificatum, cum dicit : Nec quisquam sumit sibi honorem. » Hoc est enim contra naturam quod aliquis perducatur se ad » statum altiore ; sic aer non facit se ipsum ignem, sed fit a » superiore. Unde disciplina Dei non habet quod quisquam sibi

« sumat honorem favore, pecunia, potentia (Amos VI. 14. In
 « fortitudine enim nostra assumpsimus nobis cornua. Oseae VIII.
 « 4. Ipsi regnaverunt et non ex me). Sed debet vocari a Deo
 « tamquam Aaron (Exod. XXVIII. 1. : Applica ad te Aaron.
 « Et ideo Dominus confirmavit sacerdotium eius, sicut patet
 « Num. XVII. per virgam quae floruit). *Tales ergo debent as-*
 « *sumi qui non se ingerunt* », nempe, ut supra dixit. favore,
 pecunia, potentia vel similibus.

Gagnaeus : « Nec quisquam, inquit (Apostolus), sumit sibi
 « honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Non debet
 « se pontifex intrudere, quomodo id aetatis Iudaeorum ponti-
 « fices faciebant, sed illos vocari a Deo oportet, vel per se ut
 « Aaron (prout accedit in Iesu Christo); vel *per electionem*
 « (ut nunc fit); aut successionem ex Dei ordinatione factam
 « (prout in veteri lege accidebat) ».

Mariana : « Nec quisquam sumit sibi honorem. Non debet
 « se intrudere, sed constitui a Deo (ut accedit in Aaron et Iesu
 « Christo), vel *per electionem* (ut accedit in aliis) ».

Gordonius : « Ponit ergo initio tres conditiones veri Ponti-
 « ficis.... Primo *ut sit electus et non se ingerat* ».

Eadem interpretatio datur a Catechismo Rom. dicente : « Nec
 « quisquam sumat sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tam-
 « quam Aaron. *Vocari autem a Deo dicuntur, qui a legitimis*
 « *Ecclesiae ministris vocantur*; nam qui in hoc ministerium se
 « *ipsos arroganter inferunt atque intrudunt*, de his Dominum
 « intellexisse docendum est, cum inquit : Non mitteham pro-
 « phetas et ipsi currebant; quo quidem hominum genere nihil
 « infelicius ac miserius, nihil Ecclesiae calamitosius esse po-
 « test ». Consonat Trid. (XXIII. iv).

Utique excogitari atque etiam de facto subsistere potest alia
 vocatio interna, quae in quadam inspiratione et impulsu divino
 consistat. Sed quid senserunt theologi de vocatione ista? Apud
 auctores classicos rigoristis anteriores mentio de vocatione in-
 terna invenitur solum circa statum religiosum; sed dicebant,
 illam *verum praeceptum minime constituere*, hominemque li-
 berum relinquere. Sic, v. g., Suarez (De Relig. V. ix. 9)
 scripsit : « Ipsemet Spiritus Sanctus, dum necessitatem prae-
 « cepti non imponit, concedit licentiam homini vocato, ut suo
 « iure libere utatur ». Dum autem theologi verba fecerunt de
 ordine sacro, de vocatione ista nihil omnino dixerunt. Passim
 quidem instituerunt quaestionem de requisitis in ordinando, ut
 licite ordines suscipere posset; sed inter haec requisita voca-

tionem divinam internam nunquam recensuerunt. De hoc testem habemus ipsum S. Ilicium (VI. 802) dicentem; « Mirum est « quod tot morales scriptores nullum verbum faciant (*de vocatione*), praeter paucos (*nempe rigoristas et recentiores*), « inter quos fusa et egregie signanter scripserunt de hoc puncto Habert (*magnus rigoristarum primipilus*) et Concina ».

Si itaque verba Apostoli necessitatem vocationis *internae* non evincunt, et si theologi classici de illa ne verbum quidem fecerunt, unusquisque videt quod res ista (quatenus de absoluta necessitate loquamur) solido fundamento caret. Dixi; *quatenus de absoluta necessitate loquamur*; nemo enim negare potest, quammaxime expedire ut unusquisque, antequam statum vitae sive matrimonialem sive ecclesiasticum, aut officium perpetuum vel diuturnum (v. g., officium parochi) eligat, seriissime perpendat, an ex bono spiritu, qui inspiratio seu vocatio divina (iuxta regulas quas mystici pro spirituum discretionem dant) credi debeat, moveatur. Sed aliud est sic dicere, aliud vero quod omnes statum vitae electuri, eorumve confessarii, ad examen istud sub gravi teneantur. Episcopi potius ad examen circa ordinandorum vocationem, quantum ab externis signis argui potest, certe tenentur.

Adde difficultatem cognoscendi vocationem istam. Ipse Concina (De Ordine VI. vi) scripsit: « Arcanum divinae vocationis nos latet, Deoque soli patet. Vocatus Saul fuit, vocatus Iudas, et ambo improbatum fuerunt. Aliorum vocationis initia mala hominibus apparere, sed prosecutio bona et exitus sanctus ».

Adde quod ipsi theologi recentiores modo dubitant an vocatio ista interna exigatur sub gravi; modo dicunt quod pravi mores deficientis vocationis signum certum non constituunt; modo denique dicunt, non exigi vocationem praesentem et certam, sed sufficere vocationem in antecessum habitam et dubiam. Reapse Gury (II. 720), agens de ordinando qui hac interna vocatione caret, dixit: « Non potest forte a gravi culpa excusari ». Et S. Lig. (VI. 73) inquit: « Vitiosa vita peracta a suo poenitente non praebet quidem ipsi (confessario) certitudinem quod is nunquam fuerit a Deo vocatus. Cur non accidere potuit quod Dominus eum aliquando vere vocarit, et ipse auxiliis resistens iam paratis male corresponderit? » Dices: Tunc ordinandus vocationem amisit et proinde ex hoc ipso ad sacros ordines accedere nequit. Sed non ita sensit S. Lig. (l. c.) inquit: « Ut promovendus a culpa excusetur.

« sufficit ipsi quod bonum praeseferat finem *, et episcopo se
 « offerat ut probetur; dummodo non *certe* sciat *nunquam* fuisse
 « a Deo vocatum ». Idem dicit Scavini (III. 552). Sed nonne
 hoc modo (etiam iuxta theologos istos) necessitas vocationis
 internae in praxi fere ad nihilum reducitur?

Dices: Sic episcopus admittere posset ad ordines eos etiam
 qui in posterum aliquod magnum scandalum daturi erunt. Nun-
 quid hi quoque vocarentur a Deo tamquam Aaron? R. Malus
 exitus aut etiam magnum scandalum secuturum cum subiecti
 vocatione divina stare potest. Exempla solemnissima habemus
 (ut notat ipse S. Ligorius) in Iuda; in Nicolao Diacono (qui
 electus fuit ab Apostolis et magnus haeresiarca evasit); imo
 etiam in ipso Aaron, qui, ut omnes norunt, fecit vitulum au-
 reum et praeconis voce ad idololatriam universum populum in-
 vitavit. Episcopi tamen iuxta regulas prudentiae se gerere, et
 huiusmodi malos exitus meliori modo possibili praecavere debent.

Instabis. Relinquere solis episcopis iudicium de promoven-
 dorum idoneitate res est plena periculi: ob stare possunt enim
 res occultae, de quibus confessarii dumtaxat iudices esse pos-
 sunt. Statuendum est itaque, ut unusquisque ordinandus non
 solum ab episcopo, sed etiam a confessario approbationem ob-
 tinere debeat.

R. Si res occultae ita obstant, ut ordinandus absque pecca-
 to ordines suscipere nequeat, tunc et hac in parte iudicium de
 idoneitate ad confessarios quoque spectat. Quando autem nulla
 lex susceptionem ordinum vetet; tunc confessarii (qui legisla-
 tores non sunt, nec obligationes non subsistentes cuiquam im-
 ponere possunt) vero propriae auctoritatis abusu cum iniuria

* Sinceram nempe et seriam voluntatem habeat muneribus suis satisfaciendi.
 Sed peccaretne mortaliter clericus, si principaliter ob beneficium vel aliud com-
 modum temporale sacros ordines susciperet, ita ut scilicet, si beneficium non
 adfuisset, de illis suscipiendis non cogitasset? Respondet Tamburini (De Ordine
 II. iv. 12): « Si id verum esset, vae sacerdotibus, vae clericis, vae fidelibus!
 « Quotuscumque enim est qui ob finem habendi temporalia ad spiritualia non
 « moveatur?... Certe est (mortale), cum quis ita movetur ab hoc fine lucri et
 « ita spiritualia ad illud ordinat, ut velit legem Dei in re gravi negligere, dum-
 « modo eo lucro potiat (ut puta, si munera sua non adimplere paratus
 « sit)... At si huiusmodi intentionem non habeat, sed ita velit finem illum lucri,
 « media sua ordinatione, ut sive expresse sive tacite sit paratus legem Dei non
 « negligere, hunc difficile est pronuntiare mortaliter peccaturum ». Si tamen
 clericus non solum esset plus vel minus habituatus, sed etiam ex intentione
 principali fruendi commodis temporalibus sacros ordines susciperet, casus
 ille, a quo in tractatione ista praescindere volo, facile constitueretur.

poenitentis se reos constituerent, si non solum consilia darent (quod semper facere poterunt), sed etiam ordinum susceptionem absolute illicitam esse decernerent illamque omnino impedire vellent. Nec valeret quod cum optima intentione impediendi damna Ecclesiae id facerent; non enim sunt facienda mala ut eveniant bona. Praeterea si confessariis in re tam gravi libertas huiusmodi relinqueretur, nonne ex hoc ipso damna alicui possibili utilitati non parum praeponderantia Ecclesiae facile obventura essent? Ita profecto. Ex imprudentia, ignorantia et zelo excessivo plurimorum confessariorum, facile vix quisquam bonitate illa praecellenti praeditus, vix quisquam satis bonus, inveniretur. Dixit ipse S. Lig. (Prax. 92): « Quis est hic et « laudabimus eum? » Hinc heu quot subiecti, qui utiles vel utilissimi de facto futuri essent, e clero arcerentur! Heu quot brachiis utilibus et necessariis Ecclesia adeo indigens privaretur! Heu quantum, uno verbo, damnum subire cogeretur Ecclesia ab his confessariis eius utilitatem quaerentibus!

ARGUMENTUM XII.

Ratio deducta ex officio medici raro admodum valere potest.

(Praxis n. 597 v. Dicunt VI. Vide opusc. ad lib. anonym. n. XXVI. pag. 25)

Dicunt: Clericis, qui in gravia peccata identidem cadunt, atque in vigilia ordinationis ad confessionem accedunt, differenda est absolutio ex officio medici; sic enim ipsi, videndo viam ad ordines sibi serio praecludi, de emendatione cum effectu procuranda solliciti erunt.

R. Verum medium, quo spirituali saluti clericorum et bono Ecclesiae prospici potest, in optima clericorum ipsorum directione et tempestiva eiectione eorum qui circa annum decimum-septimum inemendabiles apparent, reponi debet; non vero in deneganda eis absolute quando iam in ordinationis limine versantur. Doctrina de hoc remedio adhibendo in tali circumstantia practice nullum effectum producere solet. Quandonam enim auditur quod in limine ordinationis, et quando iam spiritualia exercitia peracta sunt, clericus a sacro ordine suscipiendo recesserit? Haec itaque agendi ratio aut est contra praxim confessariorum (inter quos probi et docti certe non desunt) aut optatum effectum non producit. Aliunde hoc systema vel adhibetur solum ab aliquibus confessariis vel adhibetur

ab omnibus. Si primum, tunc clerici dimissi sine absolutione ab uno, alium a quo absolvantur inquirerent. Si secundum, tunc fere id unum expectandum esset, ut partim ante spiritualia exercitia peccata mortalia confiterentur, et partim (peccata ipsa reticendo) sacrilege absolutionem ipsumque sacrum ordinem reciperent. Clerici ut plurimum sunt pauperes, et saepe (propter militarem conscriptionem) aetate provectiones; unde ordinarie sine gravi damno receptionem ordinis differre non possunt; et tunc confessarius suae potestatis limites praetergrederetur, si poenitenti disposito et reluctanti absolutionem differre vellet, ut probavi (*De Recidiv. n. 184. in fin.*). Adde periculum ne suspectus contra ipsum concipiantur. Adde, omnia esse parata. Virtus extraordinaria certe exigeretur, quae in subiectis de quibus loquimur male sperari posset.

Cui tandem bono experimentum istud adeo periculosum? Si plures anni perfectae continentiae exigerentur, prout rigoristae dicebant; tunc equidem fundamentum solidum haberetur. Sed, quum theologi hodie dicant communiter sufficere si clericus aliquandiu operam dederit ad pravum habitum extirpandum, non percipio cur probatio tam brevis (quae ordinarie ad captandam absolutionem praestaretur aut fingeretur) fundatam futurae continentiae spem praebere, divinam vocationem in tuto collocare, sacrilegiorum et scandalorum periculum eliminare, illam positivam atque praecellentem sanctitatem quam theologi isti exigunt producere, et denique remedium tanti momenti constituere possit, atque adeo necessarium ut sub gravi et ex regula generalissima exigi debeat. Certe non ita sensit Benedictus XIV, qui ut supra vidimus (Arg. I.) dixit: « Nullam suppetere
« generalem regulam, quae in huiusmodi casibus indistincte ab
« eo (confessario) adhiberi valeat. Quare non aliud consilium
« ei praebere posse censemus, quam ut omnia personae, re-
« rum, et casuum adiuncta diligenter inspiciat et mature per-
« pendat... Denique Divini luminis opem enixis precibus imploret
« ut illius ductum sequens, neque seipsum prodatur, neque poe-
« nitentem suum, cui *aliquando* absolutionis dilatio salubrior
« esse potest ». Et notandum quod Pontifex in conclusionem
adeo moderatam devenit, quamvis suo tempore sacerdotes (etiam scandalosi) ita abundarent, ut (l. c.) scripserit: « Tot
« numero sacerdotes passim conspiciuntur..., ut multi circum-
« meant cum magna iactura ecclesiasticae dignitatis, sordidi ac
« pene nudi stipem ostiatim mendicantes; alii vero, quod mul-
« to gravius est, culpa sua etiam sacerdotes inveniantur in

« publicis carceribus, vel catenis alligati in triremibus cum ul-
 « tima hominum fece ad remos trahendos assidua fustigatione
 « cogantur ».

De absolutione autem quae differatur non praecise in vigilia
 ordinationis, seu quando clericus in exercitiis iam versatur; sed
 ante; vide opuse. ad libell. anonym. cit. n. XXVI.

INDEX

<p>ARGUMENTUM I. Lex Ecclesiae, quae sub gravi obliget ordinandum ad abstinendum a sacrorum ordinum susceptione (nec sufficere confessionem) in casu alicuius pravi habitus occulti, tempore S. Ligorii tamquam certa et indubitata minime habebatur</p>	<p><i>pag.</i> 3</p>
<p>ARGUMENTUM II. Plures auctores primi subsellii etiam post tempora S. Ligorii, de praedictae legis existentia ad minus dubitarunt</p>	<p>» 9</p>
<p>ARGUMENTUM III. Ratio deducta a S. Ligorio ex Sacris Litteris va- lidis non est</p>	<p>» 11</p>
<p>ARGUMENTUM IV. Ratio, quam S. Ligorius a sacris canonibus, et speciatim a Concilio Tridentino, deducit, non est ad rem; hi e- nim canones ad episcopos, non vero ad ordinandos eorumque confessarios, diriguntur</p>	<p>» 15</p>
<p>ARGUMENTUM V. Ratio, quam S. Ligorius ab ipsa ordinis sacri di- gnitate deducit, non eo usque valet, ut clericus, qui identidem occulte labitur, de sacrilegio incusari debeat, si ordinem sacrum (praemissa bona confessione) suscipiat</p>	<p>» 19</p>
<p>ARGUMENTUM VI. Ex D. Thoma nullum solidum fundamentum pro S. Ligorii thesi erui potest</p>	<p>» 20</p>
<p>ARGUMENTUM VII. Doctrina S. Ligorii in auctoritate theologorum, qui illum praecesserunt solidum fundamentum minime habet</p>	<p>» 22</p>
<p>ARGUMENTUM VIII. Falsum est quod ordinandus, de quo loquimur, contra charitatem erga se ipsum (nempe propter maius peccato- rum et damnationis periculum) mortaliter peccet</p>	<p>» 24</p>
<p>ARGUMENTUM IX. Ratio deducta ab oneribus, quibus clericus satis- facturus non erit, thesim non probat</p>	<p>» 26</p>
<p>ARGUMENTUM X. Ratio deducta ex periculo damni Ecclesiae et scan- dalorum rem non evincit</p>	<p>» 28</p>
<p>ARGUMENTUM XI. Ratio deducta a necessitate vocationis divinae ro- bur ad thesim probandam sufficiens minime habet</p>	<p>» 33</p>
<p>ARGUMENTUM XII. Ratio deducta ex officio medici raro admodum valere potest</p>	<p>» 37</p>

Die 7 Maii 1888

NIHIL OBSTAT

Vidit pro Ill.mo et Rev.mo D. D. IOACHIMO CANTAGALLI Episcopo Faventino.

D. JOSEPH MAGNANI Can.cus Poenitentiarius.

Die 7 Maii 1888

IMPRIMATUR

✠ IOACHIM EPISCOPUS FAVENTINUS.

L'UOMO APOSTOLICO PROVVEDUTO per D. E. BERARDI e D. E. DOTT. GRAZIANI Missionarii Faentini. Volume che contiene 30 meditazioni ad uso di Missioni ed anche adattate per Quaresimali ecc.; l'Introduzione e la Chiusa della Missione; il discorso per l'erezione della Croce, e diversi fervorini che occorrono specialmente per le Missioni. Contiene anche le tracce delle suddette meditazioni, ed un Mese di Maggio, per il quale vi sono tutti gli esempi adattati e la relativa introduzione e chiusa.

Annunzio della UNITÀ CATTOLICA - 10 Ott. 1885.

Questo libro in 8° grande di pagine 652 - VIII, è frutto non solo di lungo e profondo studio, ma anche di vasta pratica. Esso è utilissimo ai Missionarii ed a tutti i banditori della divina parola; è comodissimo tanto a coloro che bramassero recitare *ad litteram* le prediche, quanto a quelli che amassero, per mezzo delle tracce (che sono molto copiose) comporsi le prediche da sè. Oltre le meditazioni, fervorini ecc., si trovano in questo libro molte avvertenze necessarie per il buon esito delle Missioni, le quali saranno giudicate e sperimentate utilissime. Finalmente le prediche sono tutte adattate ai tempi che corrono, con applicazioni pratiche tanto per le città che per le campagne, ed in ispecie relativamente alla fede ed ai pericoli di perderla. Lo stile è semplice, chiaro, succoso ed ordinato.

DE SOLLICITATIONE, Auctore Aemilio Berardi parochi et examinatore pro-synodali — Faventiae, ex typografia Novelli, 1886.

Annunzio dell'UNITÀ CATTOLICA — 8 Ottobre 1886.

I pregi principali di questo nuovo lavoro del chiarissimo Berardi sono: 1° Trattare *ex professo* con ordine e con chiarezza questo scabroso ed assai importante argomento, e svolgerlo in tutta la sua ampiezza, così che in pratica potrà appena succedere un caso che non trovi la sua soluzione in questo libro; 2° Determinare con documenti storici (da altri non osservati sin qui) il vero senso delle clausole della Bolla di Benedetto XIV *Sacramentum Poenitentiae*. Questo nuovo libro perciò del ch. Berardi sarà per riuscire assai utile non solo ai professori di Teologia morale, agli esaminatori sinodali ed ai confessori, i quali troveranno in esso il modo pratico di ricevere le denunzie; ma ancora ai reverendissimi Vescovi ed agli altri giudici ecclesiastici.

P R E T I A

Huius opusculi	Fr.	1. 00
DE RECIDIVIS ET OCCASIONARIIS (Edit. IV. revisa et aucta)	intra Italiam	6. 50
"	extra Italiam	7. —
L' UOMO APOSTOLICO PROVVEDUTO	intra Italiam	7. —
"	extra Italiam	7. 50
DE SOLLICITATIONE	intra Italiam	3. 10
"	extra Italiam	3. 20
DE SOLLICITATIONE IN-COMPENDIUM etc.		
"	intra Italiam	1. —
"	extra Italiam	1. 10
CASUS CONSCIENTIAE	intra Italiam	1. —
"	extra Italiam	1. 10
DE DIRECTIONE ANIMARUM PIARUM ET DE CONFESSARIO MONIALIUM		0. 75
AD LIBELLUM ANONYMUM, cui titulus <i>De Clerico proxime saceris Ordinibus initiando ani- madversiones nonnullae</i> , Aemilii Berardi responsio	intra Italiam	1. —
"	extra Italiam	1. 10
MANUALE DELLE VERGINI		1. —

S U B P R A E L O

PRAXIS CONFESSARIORUM (Edit. II. emendata et valde aucta)	intra Italiam	17. —
"	extra Italiam	18. —
EXAMEN CONFESSARII ET PAROCHI, (sive <i>Compendium Theologiae moralis et pastoralis</i>)	intra Italiam	10. —
"	extra Italiam	10. 50
DE PAROCHO	intra Italiam	3. 10
"	extra Italiam	3. 20

M O N I T A

- I. Pretia recensita usuveniunt apud Librarios; sed Auctor (*D. Em. Berardi Parr. Faenza - Italia*) imminutionem aliquam omnibus concedit.
- II. Sicut EXAMEN ita et PRAXIS acquiri potest etiam per fasciculos, quorum primus (qui continet tractatus De Peccatis, et De Decalogo usque ad sextum praeceptum inclusive) iam in promptu est. Sic pretium solvendum quidem erit in antecessum, sed maioris imminutionis lucrum habebitur.

239.52
B451

57871

Berardi, Aemilianus

AUTHOR

PRO THESI

De Clerico ad Ordines

TITLE

Initiando.

DATE DUE

BORROWER'S NAME

DEC 5 1966

57871

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

